

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2010: Princeton NJ, Η.Π.Α.

Ἡ Karl Barth Society of North America διοργάνωσε γιὰ μία ἀκόμη φορά συνέδριο μὲ ἐπίκεντρο τὴ σκέψη τοῦ κορυφαίου προτεστάντη θεολόγου τοῦ 20ου αἰῶνα Karl Barth. Εἰδικοί ἐρευνητὲς καὶ καθηγητὲς μὲ πολυετῆς μελέτες πάνω στὸ ὀγκῶδες ἔργο τοῦ Ἑλβετοῦ θεολόγου συγκεντρώθηκαν στὸ Princeton στίς 20-24 τοῦ μηνὸς γιὰ νὰ παρουσιάσουν τὰ νεώτερα σχετικὰ πορίσματά τους. Εἰσηγήσεις πραγματοποιήσαν οἱ E. Busch («The sending of the whole Christian community: the renewal of the Christian churches at the 'end of the Christian occident'»), M. Lindsay («The abandonment of inauthentic humanity: Barths theology of baptism as the ground and goal of mission»), P. Chung («Engaging Karl Barth's missional Church and hermeneutics: evangelization, reconciliation, and diakonia») κ.ἄ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2010: Βέροια

Ἡ Ἱ. Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας διοργάνωσε στίς 26-28 τοῦ μηνὸς, γιὰ μία ἀκόμη φορά διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ θέμα «Ἐκκλησία: Θεσμός καὶ χάρισμα κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο». Εἰσηγήσεις πραγματοποιήσαν οἱ Ἱ. Καραβιδόπουλος («Θεσμός καὶ χάρισμα κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο»), Π. Παρηγορίδης («Ὁ θεσμός τῶν διακονισῶν

καὶ ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν στὴν Ἐκκλησία»), Γ. Μαρτζέλος («Θεσμός καὶ χάρισμα στὴν ὀρθόδοξη Παράδοση»), Β. Τσίγκος («Ἡ θεολογικὴ θεμελίωση θεσμοῦ καὶ χαρίσματος στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς παύλειας ἐκκλησιολογίας»), Αἰκ. Τσαλαμπούνη («Χαρίσματα καὶ ἐνθουσιαστικὲς τάσεις στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία») κ.ἄ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2010: Αὐστραλία

Τὸ 2ο Ἐτήσιο Αὐστραλιανὸ Χριστιανικὸ Συνέδριο (AACC) πραγματοποιήθηκε στίς 29 Ἰουνίου ἕως τίς 2 Ἰουλίου μὲ θεματικὴ τὴν σχέση ἀκαδημαϊκῆς σπουδῆς καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ διοργάνωση τοῦ συνεδρίου εἶχε διπλὸ στόχο, ἀφενὸς νὰ δώσει τὴν εὐκαιρία σὲ βιβλικούς καὶ ἄλλους θεολόγους ἐπιστήμονες νὰ παρουσιάσουν τὴν ἐρευνά τους στὸ ὑπὸ συζήτηση θέμα, καὶ ἀφετέρου νὰ διαμορφώσει ἓνα forum μὲ τὴ συμμετοχὴ ἐπιστημόνων ἀπὸ τὸ χῶρο τῶν ἀνθρωπιστικῶν, θετικῶν, τεχνολογικῶν καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν πεδίων, προκειμένου νὰ ἐξεταστῆ ἡ διασύνδεση τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τοὺς ἐπιστημονικούς αὐτοὺς χώρους.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Σάμος

Ὁ Μεταπτυχιακὸς Φοιτητικὸς Θεολογικὸς Σύνδεσμος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διοργάνωσε

στις 3-6 του μηνός το 16ο ετήσιο συνέδριο μεταπτυχιακών φοιτητών υπό την αιγίδα της Ί. Μητροπόλεως Σάμου, Ίκαρίας και Κορσέων σε συνεργασία με το Δήμο Πυθαγορείου και το Δήμο Καρλοβασίων. Το θέμα του συνεδρίου ήταν «Ο θεολογικός λόγος σε περιόδους κρίσεων». Μεταξύ των εισηγητών υπήρξαν οι Ν. Ξιώνης («Ο θεολογικός λόγος: το κατ' ἀλήθειαν ζήν»), Έ. Πλευράκης («Κρίση, Λόγος και Θεός: Περί του έργου της θεολογίας»), Δ. Δακουρᾶς («Ο ἱερός λόγος τῶν προφητῶν και ὁ λόγος τῶν μάντεων-θρησκευοιοιογική προσέγγιση»), Αἰκ. Τσαλαμπούνη («Σύγχρονες βιβλικές ἐρμηνευτικές προσεγγίσεις ὡς ἀπάντηση στίς κοινωνικές, πολιτικές και ἠθικές προκλήσεις τῆς ἐποχῆς»), Κων. Διαμαντάκης («Ἡ χρήση περιπαικτικού και ἐπιτιμητικού βιβλικοῦ λόγου στήν πεζογραφία. Ἡ περίπτωση τῆς Παπίσης Ἰωάννας τοῦ Ἐμ. Ροῖδη») κ.ἄ.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Τίρανα, Ἀλβανία

Με κεντρικό θέμα «Ἀναζητώντας μία “θεολογία τῆς Θεραπείας” (Theology of Healing) πραγματοποιήθηκε στίς 8-12 τοῦ μηνός στή Θεολογική Ἀκαδημία St Vlash ὑπό την αιγίδα τῆς αὐτοκέφαλῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας διεθνῆς συνάντηση μεταξύ ὀρθόδοξων γυναικῶν και χριστιανῶν (ἀνδρῶν και γυναικῶν) ἀπό ὄλες τίς χριστιανικές παραδόσεις.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ ΠΣΕ *Γυναῖκες στήν Ἐκκλησία και στήν Κοινωνία* ὀργάνωσε τὴ Διάσκεψη με θέμα: «Θεολογικοί Διάλογοι με Ὁρθόδοξες Γυναῖκες. Οἱ Ὁρθόδοξες Γυναῖκες ἀντιμετωπίζουν τίς προκλήσεις και ἀμφισημίες τῶν μετανεωτερικῶν κοινωνιῶν: Ἀναζητώντας μία θεολογία τῆς θεραπείας», πού ἔλαβε χώρα στὰ Τίρανα τῆς Ἀλβανίας στίς 8-12 τοῦ μηνός. Στὴ Διάσκε-

ψη ἔλαβαν μέρος 23 συμμετέχοντες, γυναῖκες και ἄνδρες ἀπό τὴν Ὁρθόδοξη, τὴν Ρωμαιοκαθολική, Ἀγγλικανική, τὴν Προτεσταντική και Πεντηκοστιανὴ παράδοση. Ἡ Διάσκεψη ἐπιχείρησε νὰ ἀπαντήσει μεταξὺ ἄλλων στὸ ἐρώτημα πῶς οἱ Ὁρθόδοξες γυναῖκες θεολόγοι συζητοῦν και ἀπαντοῦν στὰ ποικίλα ἐρωτήματα πού ἔθεσε ἡ δημοῦργησε ἡ μετανεωτερικότητα και πῶς αὐτὰ ἐπιδροῦν στίς τοπικές συνάψεις. Μεταξὺ τῶν συμμετεχόντων υπήρξαν ἡ Δρ. Fulata Mbano Moyo, (ὑπεύθυνη τοῦ Προγράμματος *Γυναῖκες στήν Ἐκκλησία και στήν Κοινωνία* τοῦ ΠΣΕ), ἡ ὀποία καθόρισε τὴν ἀτζέντα τῆς Διάσκεψης, ἀφοῦ ἀρχικά ἀναφέρθηκε στίς δράσεις τοῦ Προγράμματος σὲ συνεργασία με τοὺς Τοπικούς Οἰκουμενικούς Ὁργανισμούς και με τὸ Οἰκουμενικὸ Δίκτυο Γυναικῶν, ἀλλὰ και στὸ πλαίσιο τῆς Δεκαετίας γιὰ τὴν Ὑπέρβαση τῆς Βίας τοῦ ΠΣΕ. Ἡ καθ. Δήμητρα Κούκουρα (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο), τόνισε τὴ σημασία ἐπιανεξέτασης τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης μαζί με ἀδελφές και ἀδελφούς Χριστιανούς, ἀλλὰ και τὸ συνδυασμὸ θεολογικοῦ προβληματισμοῦ και μίας πύο πρακτικῆς μαρτυρίας τῆς πίστης. Ἡ θεολογική συζήτηση σχετικά με τὸ θέμα τοῦ τραυματισμοῦ και τῆς θεραπείας ἀρχισε με τὴ μελέτη και ἀνάπτυξη τοῦ γνωστοῦ βιβλικοῦ κειμένου (Μτ. 28, 1 10,) ἀπὸ τὸν π. Δρ. Daniel Buda (ὑπεύθυνο τοῦ Προγράμματος *Ἐκκλησία και Οἰκουμενικές Σχέσεις*, ΠΣΕ). Ἡ καθ. Νίκη Παπαγεωργίου (Α.Π.Θ.) ἔθεσε τὸ πλαίσιο τῆς συζήτησης ξεδιπλώνοντας και ἀναλύοντας τοὺς ὀρους «μετανεωτερικότητα», «τραυματισμὸς», «θεολογία τῆς θεραπείας» και τὴ χρήση τους στὸ σύγχρονο οἰκουμενικὸ διάλογο. Ἐκπροσωπώντας τὴ φωνὴ τῆς νεώτερης γενιάς, ἡ Outi Vasko (Ὁρθόδοξη

Ἐκκλησία τῆς Φιλανδίας) μίλησε γιὰ τίς γυναῖκες στήν ἐποχὴ τῆς μετανεωτεριζότη-
 τας, γιὰ τὴν ἀτομοκρατία πὺ ἐπηρεάζει τὸ
 περιβάλλον στὸ ὁποῖο ζεῖ, τὸ γεγονός ὅτι οἱ
 νέοι πιστεύουν στὸν Θεό, ὡστόσο
 ἀρνοῦνται τὴ συμμετοχὴ τους στὰ μυστή-
 ρια τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ θρη-
 σκευτικὴ ἐκπαίδευση πὺ λαμβάνει χώρα
 στὸ σχολεῖο καὶ ὄχι στὸ περιβάλλον τῆς
 οἰκογένειας. Ἡ Κυριακὴ Ἀβτζῆ (Οἰκουμε-
 νικὸ Πατριαρχεῖο, Συμβούλιο Εὐρωπαϊ-
 κῶν Ἐκκλησιῶν) ἀνέπτυξε τὸ θέμα τῆς
 Ὁρθόδοξης πνευματικότητας καὶ τοῦ ρό-
 λου τῶν γυναικῶν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλη-
 σία, ὑπογραμμίζοντας ὅτι δὲν τίθεται θέμα
 χειροτονίας. Τὸ κείμενο τῆς Δρος Ἐλένης
 Κασσελοῦρη - Χατζηβασιλειάδη (Ἀκαδη-
 μία Θεολογικῶν Σπουδῶν), πὺ ἀναγνώ-
 στηκε λόγω ἀπουσίας μὲ θέμα: «Γυναῖκες,
 Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση καὶ Μετανεωτερι-
 κότητα», ἀνέλυσε τίς προκλήσεις τῆς μετα-
 νεωτερικότητας καὶ ἔθεσε τὸ ἐρώτημα γιὰ
 τὸ ρόλο καὶ τὴ σημασία τοῦ θεολογικοῦ λό-
 γου καὶ τῆς θεολογικῆς ἔρευνας στίς μέρες
 μας. Ἐπιπρόσθετα ἐπιχείρησε μία περι-
 γραφὴ τῆς κατάστασης τῆς θεολογικῆς ἐκ-
 παίδευσης στήν Ἑλλάδα. Ἡ συνάντηση
 ἐμπλουτίστηκε μὲ τὴν παρέμβαση τοῦ Μα-
 καριωπάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου,
 ὁ ὁποῖος, μιλώντας γιὰ τὴν ἐπανάδρυση τῆς
 Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στήν Ἀλβανία
 μετὰ τὴν πτώση τοῦ κομμουνιστικοῦ καθε-
 στῶτος, ἀναγνώρισε τίς πληγές καὶ τὰ
 τραύματα τῆς Ἀλβανίας πὺ χρήζουν θε-
 ραπείας.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Αὐστραλία

Στίς 12-13 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε
 διεθνὲς συνέδριο ἀφιερωμένο στὴ σκέψη
 τῆς γνωστῆς συστηματικῆς θεολόγου Sarah
 Coakley. Στὸ συνέδριο πέραν τῆς κε-

ντρικῆς εἰσηγήσεως ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν τιμώ-
 μενη καθηγήτρια («Is there a future for
 systematic theology? The gender crisis and
 the future of theology»), ἀκούστηκαν με-
 ταξὺ ἄλλων οἱ εἰσηγήσεις τῶν H. Thomson
 («In defence of Systematic theology»), P.
 Tyson («The return of ontology and the
 future of Systematic theology»), A. Hunt
 («Trinity: Soundings from the Mystics»),
 Matt. Tan («Sarah Coakley and the prayers
 of the digital body of Christ»), Sc. Stephens
 («The Body of Christ: Kenosis and Isti-
 tution»), St. Burns («From Evelyn Under-
 hill to Sarah Coakley: Women teaching
 theology in the English context») κ.ἄ.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Ἀθήνα

Στίς 13 τοῦ τρέχοντος μηνὸς πραγματο-
 ποιήθηκε στὸ Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας
 τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἡμερίδα
 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱεράς Συνόδου μὲ φο-
 ρέα τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Παρα-
 κολουθήσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων μὲ τὴ
 συνεργασία τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
 Κοινωνικῆς Πρόνοιας καὶ Εὐποιίας τῆς Μ.
 Κ. Ο. «Ἀγάπη» τῆς Ἱ. Σ. τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Γραφείων τῶν Ἀντι-
 προσωπειῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς
 καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου στήν
 Ἑλλάδα. Σκοπὸς τῆς ἡμερίδας ἦταν ἡ ἐνη-
 μέρωση τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἐκκλησια-
 στικῶν ὑπαλλήλων γιὰ ζητήματα πὺ ἀφο-
 ροῦν στοὺς θεσμούς καὶ τὴν λειτουργία τῆς
 Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης. Τὸ κεντρικὸ θέμα
 ἦταν «Φτώχεια καὶ Κοινωνικὸς Ἀποκλει-
 σμός», μὲ τὴν εὐκαιρία ἀνακήρυξης ἀπὸ
 τὴν Ε.Ε. τοῦ 2010 ἔτους καταπολέμησης
 τῶν φαινομένων αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν εἰση-
 γητῶν ὑπῆρξαν οἱ Μητρ. Καισαριανῆς, Βύ-
 ρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιὴλ (μὲ θέμα τὸ
 σκοπὸ τῆς ἡμερίδας), ὁ ἀρχιμ. Τιμόθεος

Ἄνθης (ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ πλούσιο φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο τῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα Μητροπόλεων), ὁ Κων. Δήμτσας (μὲ θέμα τὴν παρουσίαση τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀγάπη») κ.ἄ.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Βόννη, Γερμανία

Στὶς 16 Ἰουλίου μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση τῶν 60 χρόνων τοῦ καθηγητῆ τῆς Κ. Διαθήκης στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βόννης Michael Wolter πραγματοποιήθηκε συμπόσιο μὲ τὸν τίτλο: «Theologie und Ethos im Neuen Testament». Οἱ ὁμιλητές, οἱ ὁποῖοι πραγματεύθηκαν ζητήματα ἠθους καὶ ἠθικῆς στὰ καινοδιαθηκικά κείμενα ἦταν: Frank Schumann, Matthias Konradt, Young-Mi Lee, Christine Gerber, Ἀθανάσιος Δεσπότης, Sven Waske.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Βουλγαρία

Στὶς 13-19 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἔλαβε χώρα ἡ 33η συνάντηση τοῦ Διεθνoῦς Διαχριστιανικοῦ Συλλόγου Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν (E.I.I.R.). Τὸ θέμα τῆς συνάντησης ἦταν φέτος «Ἡ ἔν Χριστῷ ζωὴ - πρόκλησις καὶ ἐλπίδα». Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος περισσότεροι ἀπὸ 50 μοναχοὶ καὶ μοναχές ἀπὸ ὅλες τὶς χριστιανικὲς παραδόσεις, ἀπὸ σύνολο 14 διαφορετικῶν χωρῶν. Μεταξὺ ἄλλων παραβρέθηκαν ὁ Μητροπολίτης Ταλλὶν καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἁγίου Σιλουανοῦ στὴ Γαλλία ἄρχιμ. Συμεών. Οἱ συναντήσεις τοῦ Διαχριστιανικοῦ αὐτοῦ Συλλόγου πραγματοποιοῦνται ἐδῶ καὶ 40 χρόνια καὶ εἶχαν ξεκινήσει μὲ τὴν πρωτοβουλία, μεταξὺ ἄλλων, τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ Τιμιάδη.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010: Λονδίνο

Στὶς 16-19 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα St. Alban - St. Sergius

τὸ ἐτήσιο συνέδριό τῆς μὲ κεντρικὸ θέμα «Ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ Ἐκκλησίες: ἕνας αἰῶνας οἰκουμενικῆς κίνησης». Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος μεταξὺ ἄλλων ὁ ἐπίσκοπος τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας στὴ Μεγάλη Βρετανία Angaelos, ὁ Κ. Ackerman, πρ. Ἐπίσκοπος Quinsy, κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Minsk, Λευκορωσία

Στὸ διάστημα 2-9 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Minsk τῆς Λευκορωσίας ἡ 5η Διεθνῆς Συνάντηση Καινοδιαθηκολόγων Δύσης καὶ Ἀνατολῆς τῆς Eastern Europe Liaison Committee EECL) τῆς Studiorum Novi Testamenti Societas (SNTS) ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τοῦ Minsk. Ὁ τίτλος τῆς φετινῆς συνάντησης ἦταν «Gospel Images of Jesus Christi in Church Tradition and Biblical Scholarship». Τὸ συνέδριο περιελάμβανε κύριες εἰσηγήσεις, ὁμάδες ἐργασίας καὶ σεμινάρια, ὅπου παρουσιάσθηκαν πτυχές τῆς χριστολογίας ἐπιμέρους κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ πατερικὴ προσέγγιση τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ, ἡ λεγόμενη «ἔρευνα γιὰ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ» καὶ ἡ θέση τῆς μέσης στὴ δυτικὴ καὶ ὀρθόδοξη καινοδιαθηκικὴ ἔρευνα καὶ τέλος ἡ ἰουδαϊκότητα τοῦ ἐπίγειου Ἰησοῦ καὶ οἱ θεολογικὲς προεκτάσεις πού αὐτὴ ἡ διαπίστωση μπορεῖ νὰ ἔχει. Στὶς συζητήσεις τῶν ὁμάδων ἐργασίας ἐπισημάνθηκαν βασικά σημεῖα τῆς χριστολογίας τῶν εὐαγγελίων καὶ ἀναδείχθηκαν τὰ σημεῖα σύγκλισης καὶ ἀπόκλισης μεταξὺ ρωμαιοκαθολικῆς, εὐαγγελικῆς καὶ ὀρθόδοξης βιβλικῆς ἔρευνας γιὰ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ. Ὁμιλητές ἦταν οἱ: Ulrich Luz (Βέρνη), Χαράλαμπος Ἀτματζίδης (Θεσσαλονίκη), Reimund Bieringer (Leuven), Αἰκ. Τσαλαμποῦνη (Θεσσαλονίκη), Sviatoslav Rogalsky (Minsk), Vasile

Mihoc (Sibiu), Marius Reiser (Mainz), Κωνσταντίνος Ζάορας (Αθήνα), Joel Marcus (Durham, ΗΠΑ), Vitaly Akimov (Minsk), Predrag Dragutinovic (Βελιγράδι), Nicklas Tobias (Regensburg), Puig i Tarrech (Barcelona), Dominica Kurek-Chomyc (Leuven), Carl Holladay (Atlanta, ΗΠΑ).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Bose, Ίταλία

Στις 8-11 του μηνός πραγματοποιήθηκε στο Bose της Ίταλίας το 18ο διεθνές οικονομικό συνέδριο για την ορθόδοξη πνευματικότητα, το οποίο διοργανώνεται με τη συμβολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου, του Πατριαρχείου Μόσχας και πολλών ακόμη Ορθόδοξων Εκκλησιών. Το θέμα του συνεδρίου γι' αυτή την χρονιά ήταν «Κοινωνία και έρημια». Μεταξύ των ομιλητών υπήρξαν οι Πέτρος Βασιλείαδης («Communion and Solitude: Biblical and elements»), Κρίτων Χρυσοχοϊδης («Coenobium and Hermitage in the byzantine monastic tradition»), S. Chiala («Communion and Solitude according to St. Isaac the Syrian»), Κων. Αγόρας («Communion and Solitude in contemporary greek orthodox theology»), K. Sigov («Person and Communion»), Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware («Communion and Solitude in the contemporary world») κ.ά.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Minsk, Λευκορωσία

Το κέντρο «Ecumena» σε συνεργασία με φορείς από την Εύρωπη διοργάνωσε στις 9-11 του μηνός συνέδριο με θέμα «Freedom of thought, conscious and religion: international legal standards and their implementation into the national legislations of the European States». Στο συνέδριο πήραν μέρος εκπρόσωποι κυβερνήσε-

ων, διεθνών οργανισμών εκπρόσωποι Εκκλησιών και άλλων θρησκευτικών παραδόσεων. Μεταξύ άλλων συζητήθηκαν θέματα, όπως: «ή φύση και ή ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», «ή έλευθερία της σκέψης, συνείδηση και θρησκεία», «ζητήματα σχέσεων εκκλησίας/θρησκείας και κράτους στην Λευκορωσία» κ.ά.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Ήπισημονική Ήμερίδα με θέμα: «*Caritas in Veritate. Μία πολιτική, οικονομική και θεολογική προσέγγιση*» πραγματοποιήθηκε στο Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 14 Σεπτεμβρίου. Η διοργάνωση έγινε με ευθύνη του Εύρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) και της Ήπιτροπής των Εύρωπαϊκών Ρωμαιοκαθολικών Συνόδων (COMECE). Στη συνάντηση έλαβαν μέρος 100 περίπου άτομα από όλα τα εύρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Παρευρέθησαν επίσης ο Joseph Daul, Εύρωβουλευτής και Πρόεδρος του ΕΛΚ, ο Ήπίσκοπος Laszlo Tokes, Εύρωβουλευτής και Αντιπρόεδρος του Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο Otmar Karas, Εύρωβουλευτής και Αντιπρόεδρος του ΕΛΚ, υπεύθυνος για τον διαθρησκευτικό και διαπολιτισμικό διάλογο του ΕΛΚ, ο Αρχιεπίσκοπος Andre Dupuy, Άποστολικός Νούντιος στην Εύρωπαϊκή Ένωση, ο Γενικός Γραμματέας της COMECE Καθηγητής Piotr Mazurkiewicz, πολλοί εύρωβουλευτές και αρκετοί επίσημοι από διάφορα Κράτη μέλη της Εύρωπαϊκής Ένωσης. Μήνυμα προς τους συνέδρους απέστειλε και ο Herman Van Rompuy, Πρόεδρος του Εύρωπαϊκού Συμβουλίου.

Στόχος της συναντήσεως ήταν μία σφαιρική προσέγγιση της Παπικής Έγκυκλίου «*Caritas in Veritate*», τρίτη κατά σειράν Έγκύκλιος του Πάπα Βενέδικτου 16ου, σε

σχέση με τὰ ποικίλα κοινωνικοπολιτικά θέματα πού ἀφορούν τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης. Στὴν ἐν λόγῳ συνάντηση συμμετέχε καὶ ὁ Δρ. Κωνσταντῖνος Ζορμπάς, Σύμβουλος τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωση.

Στὴν ἐπιστημονικὴ αὐτὴ συνάντηση ἔγιναν σημαντικὲς τοποθετήσεις σὲ τέσσερις βασικοὺς ἄξονες: Ὁ πρῶτος εἶχε βασικὸ θέμα: «*Πολιτισμὸς καὶ Ἀξίες*», ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Σεβασμ. Μητροπ. Γαλλίας Ἐμμανουὴλ καὶ τοῦ Jaime Mayor Oreja, Εὐρωβουλευτοῦ. Ὁ δεύτερος εἶχε ὡς θέμα: «*Ἡ οἰκογένεια, κλειδί γιὰ τὸ μέλλον τῆς ΕΕ*», ὑπὸ τὴν Προεδρία τῶν Εὐρωβουλευτῶν Mario Mauro καὶ Anna Zaborska. Ὁ τρίτος «*Οἰκονομία καὶ Κοινωνία τῶν Πολιτῶν*», ὑπὸ τὴν Προεδρία τῶν Εὐρωβουλευτῶν Corien Wortmann-Kool καὶ José Manuel García-Margallo Y Marfil καὶ ὁ τέταρτος εἶχε ὡς θέμα: «*Ἀνάπτυξη καὶ Φυσικὸ Περιβάλλον*», ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Gay Mitchell, Εὐρωβουλευτοῦ καὶ τῆς Doris Reschke, Γενικῆς Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τοὺς μεταναστες στὴν Εὐρώπη.

Ἡ παραπάνω ἐπιστημονικὴ συνάντηση ἄφησε νὰ διαφανεῖ ὅτι μὲ τὴν ἀνάληψη ἀρμοδιότητας γιὰ θέματα Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὸ Προεδρεῖο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἀρχίζει νὰ διαφαίνεται ἡ διαμόρφωση συγκεκριμένης ἀντίληψης γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ γίνει λειτουργικὸ τὸ ἄρθρο 17 τῆς Συνθήκης τῆς Λισσαβόνας, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται σὲ ἓνα συνεχῆ διάλογο ἀνάμεσα στὶς Ἐκκλησίες, τὶς θρησκευτικὲς κοινότητες καὶ τὰ θεσμικὰ Εὐρωπαϊκὰ ὄργανα.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Λουβαίν, Βέλγιο

Στὶς 14-17 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε ἡ 12ῃ Διεθνῆς Ἐπιστημονικὴ Συνάν-

τηση γιὰ τὸν Γρηγόριο Νύσσης στὴν Καθολικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Leuven (Βέλγιο). Ἡ φετινὴ συνάντηση εἶχε ὡς κεντρικὸ τῆς θέμα τὴν τριαδολογικὴ θεολογία τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Νύσσης, ὅπως αὐτὴ ἀναπτύσσεται στὸ τρίτο βιβλίον τοῦ ἔργου του *Κατὰ Εὐνομίου*. Κύριοι ὁμιλητὲς ἦταν οἱ M. Barnes, M. Cassin, V.H. Drecoll, S.S. Hall, L. Karfikova, J. Leemans, M. Ludlow, G. Maspero, E. Mühlenberg, A. Ojell, A. Radde-Gallwitz, G. van Riel, J. Zachhuber, ἐνῶ σύντομες εἰσηγήσεις διάβασαν οἱ Θ. Ἀλεξόπουλος, X. Battlo, M. Blahova, K. Μποζίνης, B. Brugarolas, A. Capone, A. Conway-Jones, S. Douglas, B. Duvick, H. Grelier, X. Hui, D. Kurek-Chomycz, M. La Matina, C. Moreschini, E. Narkevics, J.O. O'Leary, R. Orton, Γ. Παναγόπουλος, I. Ramelli, R. Roux, A. Sabau, O. Sferlea, F. Sieber, L. van der Sypt, F. Vinel.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Σέρρες

Στὸ διάστημα 17-19 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὶς Σέρρες ἡ 12ῃ συνάντηση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Βιβλικῶν Σπουδῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερρῶν καὶ Νιγρίτης. Ὁ τίτλος τοῦ φετινοῦ συνεδρίου ἦταν «Ὁ Θεολόγος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Θέματα εἰσαγωγικά, φιλολογικά, ἐρμηνευτικά καὶ θεολογικά του Εὐαγγελίου του». Στὸ συνέδριο συμμετεῖχαν καινοδιαθηκολόγοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Γερμανία, Ρουμανία, Λίβανο, Βουλγαρία). Στὶς εἰσηγήσεις τοὺς οἱ ὁμιλητὲς πραγματεύθηκαν ζητήματα θεολογίας, σχέσης τοῦ κατὰ Ἰωάννην μὲ τὰ συνοπτικά, ταυτότητας τοῦ συγγραφέα τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς κοινότητάς του, ἀρχαιολογίας καὶ ἱστορικότητας τοῦ εὐαγγελίου, ἐρμηνείας ἐπιμέρους στίχων καὶ περικοπῶν του. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Ἱ.

Καραβιδόπουλος, Ί. Γαλάνης, Χ. Οικονόμου, Π. Βασιλειάδης, Δ. Πασσάκος, Στ. Σάκκος, Χ. Άτματζίδης, Άθ. Δεσπότης, Σ. Δεσπότης, Κ. Μπελέζος, Κ. Νικολακόπουλος, Ί. Βελιτσιάνος, Εύαγ. Δάφνη, Μ. Γκουτζιούδης, Ί. Στεφούλης, π. Κων/νος Παπαθανασίου, π. Ί. Σκιαδαρέσης, Εύάγ. Δάκας, Άννα Κόλτσιου, Άλεξ. Παλάντζα, Ζ. Τερλιμπάκου, Άννα Τυρικανίδου, Κυριακούλα Παπαδημητρίου, π. J. Khalil, π. C. Coman, Θ. Ίωαννίδης, Π. Σκαλτσής και Αικ. Τσαλαμπούνη. Άκολουθως, παρατίθενται τὰ Πορίσματα τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ:

Στὸ 12ο Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Βιβλικῶν Σπουδῶν ἀφιερωμένο στὸ κατὰ Ίωάννην εὐαγγέλιο, τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε στὶς Σέρρες στὸ διάστημα 17 ἕως καὶ 19 Σεπτεμβρίου 2010, ὑπὸ τὴν πνευματικὴ αἰγίδα καὶ ὑποστήριξη τῆς Ί. Μητροπόλεως Σερρῶν καὶ Νιγρίτης συμμετείχαν ὀρθόδοξοι βιβλικοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Στὸ πλαίσιο τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ἐγίναν 28 εἰσηγήσεις, στὶς ὁποῖες οἱ ὁμιλητὲς πραγματεύθηκαν θέματα εἰσαγωγικά, ἐρμηνευτικά, ἱστορικά καὶ θεολογικά τοῦ εὐαγγελίου ἀλλὰ καὶ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν κριτικὴ καὶ τὴν ἱστορία τοῦ κειμένου, καθὼς τέλος καὶ τῆς θέσης τοῦ εὐαγγελίου μέσα στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Θέματα εἰσαγωγικά

Ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Κ.Δ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ., Ίωάννης Καραβιδόπουλος, στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τοῦ κατὰ Ίωάννην εὐαγγελίου» ἐπεσήμανε τὴν ὑποβάθμιση τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου ὡς πηγῆς γιὰ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ μέσα στὸ πλαίσιο τῆς παλαιότερης

ἔρευνας στὴ Δύση καὶ μὲ παραδείγματα ὑπογράμμισε τὴν ἀξία τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου ὡς πηγῆς σημαντικῶν ἱστορικῶν πληροφοριῶν γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Ὁ ὁμιλητὴς ἐπίσης σημείωσε ὅτι στὸν ὀρθόδοξο βιβλικὸ χῶρο μελέτες σχετικὰ μὲ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ σπανίζουν καὶ ἐξήγησε τοὺς λόγους, ὑποστήριξε ὡστόσο ταυτόχρονα ὅτι τέτοιες μελέτες μποροῦν νὰ συμβάλουν σημαντικὰ σὲ ζητήματα χριστολογίας, διότι ἀναδεικνύουν τὴ συνέχεια καὶ τὴν ἄρρηκτη σχέση Ἰησοῦ τῆς Ἱστορίας καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία βιώνεται μέσα στὴν λατρεία τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ὁ καθηγητὴς τῆς Κ.Δ. καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ὀρθόδοξου Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, Κων/νος Νικολακόπουλος, ἀσχολήθηκε στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Ἡ μαρτυρία τοῦ Παπία Ἱεραπόλεως περὶ τοῦ “πρεσβυτέρου Ίωάννη” καὶ τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο» μὲ τὸ ἀκανθῶδες καὶ ἀνοικτὸ μέχρι σήμερα στὴν ἔρευνα ζήτημα τῆς μαρτυρίας τοῦ Παπία Ἱεραπόλεως γιὰ τὴν ὑπαρξὴ δύο προσώπων μὲ τὸ ὄνομα Ίωάννης, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ ἀποστόλου καὶ ἀξιοποιώντας ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς μαρτυρίες τοῦ κειμένου ὑποστήριξε τὴ διάκριση τῶν δύο προσώπων ποὺ φέρουν τὴν ὀνομασία «Ίωάννης» καθὼς καὶ τὴ χρονικὴ μεταξύ τους ἀπόσταση.

Μία εἰσαγωγή στὴ θεολογία τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου πρόσφερε μὲ τὴν εἰσήγησή του, ποὺ ἔφερε τὸν τίτλο «Ἡ Θεολογία τοῦ κατὰ Ίωάννην Εὐαγγελίου στὸ πλαίσιο τῆς Θεολογίας τῆς Καινῆς Διαθήκης», ὁ λέκτορας τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Χαράλαμπος Ἄτματζίδης. Μετὰ ἀπὸ μίαν σύντομη παρουσίαση τῆς σχέσης μεταξύ Θεολογίας τῆς Κ.Δ. καὶ τῆς θεολογίας τοῦ

κατά Ἰωάννην εὐαγγελίου, ὁ ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὶς βασικὲς ἀρχές πού συνιστοῦν μία θεολογία τῆς Κ.Δ. Στὴ συνέχεια περιέγραψε τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου. Τέλος ὑπογράμμισε τὴν προωθημένη θεολογία τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου μέσα ἀπὸ συγκεκριμένα παραδείγματα καὶ κυρίως μέσα ἀπὸ τὸ «χριστολογικὸ» τίτλο «Θεός».

Τὸ θέμα τῆς σχέσης τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μὲ τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιο παρουσίασε στὴν εἰσήγησή της μὲ τὸν τίτλο «Τὸ κοινὸ ὕλικό τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννη. Σύντομη συμβολὴ στὸ πρόβλημα τῶν πηγῶν τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου» ἡ λέκτορας τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη. Μέσα ἀπὸ τὴ σύγκριση παραλλήλων κειμένων τῶν δύο εὐαγγελίων ἡ ὁμιλήτρια ὑποστήριξε ὅτι ἡ σχέση τῶν δύο εὐαγγελίων εἶναι πολυεπίπεδη καὶ σύνθετη: ὁ τέταρτος εὐαγγελιστὴς στηρίζεται σὲ πολλὲς περιπτώσεις στὸ γραπτὸ κείμενο τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου, ἐνῶ ταυτόχρονα πολλὰ παραδείγματα παράλληλων περικοπῶν παραπέμπουν στὸ φαινόμενο τῆς «δευτερογενοῦς προφορικότητας».

Θέματα ἱστορικά-ἀρχαιολογικά

Ὁ ἐπίκουρος καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Δημήτριος Πασσάκος, στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Ἡ κοινότητα τοῦ Ἰωάννη καὶ ἡ σάση της πρὸς τὸν κόσμον» ἀξιοποίησε τὴν κοινωνιολογικὴ διάκριση μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ σέκτας καὶ μὲ παραδείγματα μέσα ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου ὑποστήριξε ὅτι οἱ ἰωάννεις κοινότητες ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῆς σέκτας μὲ τάσεις ἐσωστρέφειας ἀλλὰ ταυτόχρονα ἐκδηλώνουν ἕνα ἔντονο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ μαρ-

τυρία πρὸς τὶς ἔξω ἀπὸ τὴν κοινότητα ὁμάδες, ὅπως εἶναι οἱ Ἰουδαῖοι, «κρυπτοχριστιανοί», μαθητὲς τοῦ Βαπτιστῆ, Σαμαρείτες, καὶ πιστοὶ τῶν κοινοτήτων τοῦ Θωμᾶ ἀλλὰ καὶ τὰ ἔθνη.

Τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα πού συμπληρώνουν καὶ ἐπιβεβαιώνουν διάφορες ἱστορικὲς πληροφορίες τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου παρουσίασε στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο καὶ οἱ σχετικὲς ἀρχαιολογικὲς ἀνακαλύψεις», ἡ ὁποία συνοδεύτηκε ἀπὸ πλούσιο φωτογραφικὸ ὕλικό, ὁ λέκτορας τῆς Κ.Δ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Μόσχος Γκουτζιούδης. Μέσα ἀπὸ τὴν παρουσίασή του ἀναδείχθηκε ἐπίσης ἡ σημασία, τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο ὡς πηγὴ ἱστορικῶν πληροφοριῶν γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐπίγεια δράση τοῦ Ἰησοῦ.

Θέματα φιλολογικὰ καὶ κριτικῆς κειμένου

Ἡ ἀναπληρώτρια καθηγήτρια τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., Ἄννα Κόλτσιου, στὴν εἰσήγησή της, πού ἔφερε τὸν τίτλο «Προβληματισμοὶ κριτικῆς κειμένου μὲ ἀφορμὴ τὸ Ἰω. 7, 53 -8,11», παρουσίασε μίαν κριτικὴ γιὰ τὴ γνησιότητα τῆς σχετικῆς μὲ τὴ μοιχαλίδα περικοπῆς τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου πού ἐντοπίζεται στὸν Πρόλογο μίας λατινικῆς μετάφρασης τοῦ 12ου αἰ. τῶν Ὁμιλιῶν τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου στὸ κατὰ Ἰωάννην. Ἡ ὁμιλήτρια ἐπεσήμανε τὸ δικανικὸ χαρακτῆρα τῶν ἐπιχειρημάτων πού ἐπικαλεῖται ὁ συγγραφέας αὐτοῦ τοῦ προλόγου καὶ τὴν στενὴ κατὰ γράμμα καὶ κατὰ νόμον ἐρμηνεία του, ἡ ὁποία ὡστόσο δὲ λαμβάνει ὑπόψη τὰ ἱστορικὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ περιορίζεται στὸ Ρωμαϊκὸ δίκαιο. Τόνισε τέλος τὸν ὑποκειμενικὸ χαρακτῆρα

της έρμηνευτικής κριτικής έναντι της ασφαλέστερης όδου της αυστηρής φιλολογικής κριτικής.

Ο Δρ. Εύαγγελος Δάκας, παρουσίασε στην εισήγησή του με τον τίτλο «Ίω. 5, 3β-4. Κριτικές έπισημάνσεις» τὰ έπιχειρήματα τὰ όποια έπιστρατεύονται έναντίον της γνησιότητας του Ίω. 5, 3β-4 από σύγχρονους έρευνητές και παρουσίασε κάποια στοιχεία, τὰ όποια κατά την εκτίμησή του ύποστηρίζουν την αυθεντικότητα των σχετικών στίχων.

Θέματα έρμηνευτικά

Ο όμοτιμος καθηγητής της Κ.Δ. της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., Ίωάννης Γαλάνης, στην εισήγησή του με τον τίτλο «Οί Έλληνες στο κατά Ίωάννην ευαγγέλιο» παρουσίασε τις άναφορές του τετάρτου ευαγγελίου σε Έλληνες, συζήτησε τις διάφορες έρμηνείες που δόθηκαν στον όρο από άρχαίους και σύγχρονους έρευνητές και ύποστήριξε ότι ή πιθανότερη εκδοχή είναι να πρόκειται για Έλληνες, με την έθνολογική και πολιτιστική σημασία, οι όποιοι ήταν έγκατεστημένοι στην περιοχή της Παλαιστίνης και οι όποιοι είτε ήταν προσήλυτοι είτε είχαν καλές σχέσεις με τον Ίουδαισμό.

Ο όμοτιμος καθηγητής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. Στέργιος Σάκκος άναζήτησε στην εισήγησή του με τον τίτλο «Η Παναγία στο κατά Ίωάννην ευαγγέλιο» τις μαρτυρίες του τετάρτου ευαγγελίου σχετικά με τὸ πρόσωπο της Μητέρας του Κυρίου. Έπεσήμανε τρεις μαρτυρίες θεολογικής σημασίας: στον πρόλογο του ευαγγελίου που άφορᾶ στην πρόσληψη της ανθρώπινης φύσης από την Παρθένο Μαρία, στην περιγραφή του θαύματος στην Κανά

(Ίω. 2, 1-10) που άναδεικνύει τη σχέση της Παναγίας με τον Υίο της και στη διήγηση της Σταύρωσης του Ίησού, όταν ο Ίησούς έμπιστεύεται τη μητέρα του στον αγαπημένο του μαθητή (Ίω. 19, 26-27), ή όποια σύμφωνα με τον όμιλητή άποδεικνύει ότι ο Ίησούς ύπῆρξε ο μοναδικός υίός της Μαρίας.

Ο άναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Σωτήριος Δεσπότης, στην εισήγησή του που έφερε τον τίτλο «Τὸ γαμήλιο μοτίβο στην ένότητα των κεφαλαίων Ίω. 2-4» άναζήτησε τὸ παλαιδιαθηρικό αυτό γαμήλιο μοτίβο στα Ίω. 2-4 και ύποστήριξε ότι αυτό είναι εκεί παρὸν με όλον τὸ παλαιδιαθηρικό του συμβολισμό (δηλ. την άρρηκτη σύνδεσή του μέσα σ' αυτήν με την Έξοδο από την Αίγυπτο αλλά και την παράδοση της Τορά και τη σύναψη της Διαθήκης) και ότι αυτό συνιστᾶ ίσως τὸ συνεκτικό ίστό της διήγησης αλλά και τὸ φορέα συγκεκριμένων μηνυμάτων στον άναγνώστη.

Στην εισήγησή του με τον τίτλο «Η έν πνεύματι και άληθεία προσκύνηση του Πατρός (Ίω. 4, 23.24)» ο έπίκουρος καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ. π. Ίωάννης Σκιαδαρέσης προσέγγισε έρμηνευτικά τὸ λόγο του Ίησού πρὸς τη Σαμαρείτιδα ότι ο Θεός πρέπει να προσκυνείται έν πνεύματι και άληθεία (Ίω. 4, 22.24). Ο όμιλητής διέκρινε τρεις τάσεις στην έρμηνεία της φράσης «έν πνεύματι και άληθεία»: ή πρώτη την ταυτίζει με τις διανοητικές δυνάμεις του ανθρώπου, ή δεύτερη με τις ήθικες επιδόσεις του και ή τρίτη με την άρρηση έξωτερικών στοιχείων (σχημάτων, συμβόλων, τυπικού κ.λπ.). Λαμβάνοντας ύπόψη τόσο τη συνάφεια όσο και όλο τὸ ευαγγέλιο του Ίωάννη ο

είσηγητής υποστήριξε ότι η φράση προβάλλει τὸν σαρκωμένο Λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸν Χριστό, ὡς τὸν μοναδικὸ τόπο λατρείας τοῦ Πατρὸς. Σὲ αὐτὸν συναντᾶται ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὅταν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ τόπος λατρείας τότε καὶ κάθε ἀνθρώπινη ἀναγκαιότητα δὲν εἶναι περιττή.

Ὁ ἐπίκουρος καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., Κωνσταντῖνος Μπελέζος, παρουσίασε στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Γυναῖκες στὸ Δ' εὐαγγέλιο» ἀφενὸς τῆ «θηλυκῆ», ὅπως τὴν ὀνόμασε, γλῶσσα τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου καὶ ἀφετέρου παραδείγματα τοῦ κειμένου, πού ἀναδεικνύουν τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο παρουσιάζει τὴ σχέση τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὶς γυναῖκες. Λαμβάνοντας ὑπόψη τὴ σύγχρονη βιβλικὴ ἔρευνα καὶ τὴ γυναικεία ματιά καὶ διαβάζοντας τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο μέσα ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τοῦ Ἰησοῦ ὡς τοῦ ἐπαναρξάμενου ἐν ἀγάπῃ μέχρι θυσίας διαλόγου τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁ τρόπος πού παρουσιάζεται ἡ σχέση τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὶς γυναῖκες στὸ τέταρτο εὐαγγέλιο ἀποκτᾶ μία νέα δυναμικὴ καὶ ἀναδεικνύεται ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸ πρόσωπο τῆς γυναικας.

Ἡ ἐπίκουρη καθηγήτρια τῆς Κ.Δ. τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., Κυριακούλα Παπαδημητρίου, στὴν εἰσήγησή της μὲ τὸν τίτλο «Σχέσεις ἀλήθειας στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο. Ὁ σημασιολογικὸς ἴστος τῆς λέξης» παρουσίασε μέσα ἀπὸ μία σημασιολογικὴ ἀνάλυση καὶ μία θεματικὴ ἐρμηνεία τοῦ κειμένου τὸ περιεχόμενο τῆς λέξης «ἀλήθεια», ὅπως αὐτὸ διαμορφώνεται μέσα ἀπὸ τὴ λειτουργία τῆς λέξης στὸ κείμενο καὶ τῶν σχέσεών της μὲ ἄλλες ἰωάννειες ἔννοιες καὶ παραστάσεις. Συμπέρανε

ὅτι στὴν ἰωάννεια χρῆση τοῦ ὄρου ἀλήθεια δίνεται μία τριπλὴ νοηματοδότηση πού πηγάζει ἀπὸ τὸ τριπλὸ ὑπόβαθρο, ἑλληνιστικὸ, ἰουδαϊκὸ καὶ χριστιανικὸ, πού ἔχει ἡ λέξη στὸ κατὰ Ἰωάννην: φανέρωση τοῦ ἀπολύτου, πιστότητα τοῦ Θεοῦ στὶς ἐπαγγελίες του καὶ ἐκπλήρωσή τους στὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἐπίκουρος καθηγητὴς τῆς Κ.Δ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., Θωμᾶς Ἰωαννίδης, παρουσίασε στὴν εἰσήγησή του τὴν ἐρμηνεία πού δόθηκε στὸ γνωστὸ καὶ δύσκολο χωρίο «Μὴ μοῦ ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου (Ἰω. 20, 17) στὴν ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ παράδοση σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἰησοῦ στὸν Θωμᾶ. Μέσα ἀπὸ τὴν παρουσίαση συγκεκριμένων ἐρμηνευτικῶν προτάσεων τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ὁ ὀμιλητὴς υποστήριξε ὅτι ἡ ἱστορικὴ ἀναφορὰ καὶ ἡ θεολογικὴ σημασία πού προσδίδουν αὐτοὶ στὰ δύο περιστατικὰ ἀναδεικνύει ὅτι ὁ ἀναστὰς Χριστὸς ἐμφανίζεται σὲ μία νέα μορφή καὶ πραγματικότητα ὑπαρξης χωρὶς ἀναλογία στὰ φυσικὰ καὶ ἱστορικὰ γεγονότα. Τέλος, ἡ ἀντιφατικὴ φαινομενικὰ στάση τοῦ Ἀναστάσιου ἀπέναντι στὴ Μαρία καὶ στὸν Θωμᾶ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὶς διαφορετικὲς προθέσεις τους, καθὼς καὶ μὲ τὴν πλήρωσή τους ἢ ὄχι μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λιβάνου ἀρχιμ. Jack (Ἰάκωβος) Khalil εἶχε ὡς θέμα τῆς εἰσηγήσεώς του μὲ τὸν ὀμώνυμο τίτλο τὴν ἔννοια τῆς ἀλήθειας στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο («Ἡ ἔννοια τῆς ἀλήθειας στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο»). Ὁ ὀμιλητὴς παρουσίασε τὶς διαφορὲς σημασιολογικὲς ἀποχρώσεις πού ἀποκτᾶ ἡ ἔννοια αὐτὴ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ κυρίως στὴν βιβλικὴ ἑβραϊκὴ γλῶσσα καὶ στὴ

συνέχεια ανέλυσε τὰ σχετικά χωρία τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου, ὅπου αὐτὴ ἀπαντᾷ. Παρατήρησε ὅτι στὸ κείμενο ἡ λέξη ἀπαντᾷ μὲ διαφορετικὲς ἀποχρώσεις, ἀν καὶ ἐπικρατεῖ ἡ παλαιοδιαθηκικὴ τῆς σημασία, σημείωσε ἐπίσης τὴν ἠθικὴ τῆς διάστασις, ἡ ὁποία συχνὰ παραθεωρεῖται καὶ κατέληξε ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀκριβοῦς σημασίας στὶς ἐπιμέρους συνάψεις τοῦ εὐαγγελίου παραμένει ἀνοικτό.

Μία διακειμενικὴ ἀνάγνωσις τοῦ θαύματος τοῦ Ἰω. 6, 14 ἐξ. 34 καὶ μία σύνδεσις τῆς θεολογίας τῆς Π.Δ. μὲ ἐκείνη τοῦ Ἰωάννη πρότεινε ἡ λέκτορας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἀλεξάνδρα Παλάντζα στὴν εἰσήγησή της μὲ τὸν τίτλο «Ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Τὸ Ἔξ. 16, 4-15 στὴν θεολογία τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου». Ὡς παλαιοδιαθηκικὸ κείμενο ἀναφορᾶς ἡ ὁμιλήτρια χρησιμοποίησε τὴν περικλοπὴ τοῦ χορτασμοῦ τοῦ Ἰσραὴλ μὲ μάννα στὴν ἔρημο στὸ Ἔξ. 16, 4-15 καὶ τόνισε ὅτι μέσα ἀπὸ διακειμενικὲς ἀναφορὲς καὶ συνδέσεις ὁ τέταρτος εὐαγγελιστὴς παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦ ὡς τὸν ἄρτο, στὸν ὁποῖο συγκεντρώνονται ὅλοι οἱ συμβολισμοὶ τοῦ μάννα καὶ τοῦ ἄρτου τῆς Π.Δ. καὶ τὸν ὁποῖο προσφέρει στὸ λαὸ του ὁ Θεὸς Πατέρας.

Ἡ σχέση Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου ἦταν τὸ θέμα ἐπίσης τῆς εἰσηγήσεως τῆς λέκτορας τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. Εὐαγγελίας Δάφνη μὲ τὸν τίτλο «Ἡ λέξις σὰρξ στὸν Ὡσηέ (Ο΄) καὶ τὸν Ἰωάννην». Ἡ ὁμιλήτρια συνέδεσε τὸ Ἰω. 6, 55 μὲ τὸ χωρίο Ὡσηέ 9, 12, ὅπως αὐτὸ ἀποδίδεται στὴ μετάφρασις τῶν Ο΄ καὶ μὲ ἀφορμὴ αὐτὴ τὴ γραφὴ συζήτησε τὴ σημασία τῶν παλαιοδιαθηκικῶν ἀνθρωπομορφισμῶν καὶ ἀναζήτησε τὴν πιθανὴν σύνδεσις

τῶν ὄρων σὰρξ καὶ σῶμα μὲ τὸν Θεό. Ὑποστήριξε ὅτι ὁ τέταρτος εὐαγγελιστὴς παραλαμβάνει τὴν φράσις ἀπὸ τὸν Ὡσηέ καὶ σκοπὸ ἔχει νὰ ἀποδείξει σὲ ποιὸν ἀναφέρονταν καὶ σὲ ποιὸν κατατείνουν ὅλοι οἱ ἀνθρωπομορφισμοὶ τῆς Π.Δ. Τέλος, ὑπογράμμισε τὴ στενὴ σχέση Ὡσηέ καὶ Ἰωάννη ὅσον ἀφορᾷ στὸν τρόπο πού παρουσιάζουν τὸ περιεχόμενο τῆς θείας ἀγάπης.

Ἡ Δρ. Ζωὴ Τερλιμπάκου ἔδωσε στὴν εἰσηγήσή της «Ἡ Ἰωάννεια διήγησις τοῦ χορτασμοῦ τοῦ πλήθους μὲ ἄρτους καὶ ἰχθείας. Κοινωνιολογικὴ - εὐχαριστιολογικὴ προσέγγισις τῆς διήγησις» μὲ τὴ βοήθεια τῆς κοινωνιολογικῆς προσέγγισις μία νέα ἐρμηνεία στὸ θαῦμα τοῦ χορτασμοῦ. Συνέδεσε τὴν πράξι τοῦ Ἰησοῦ νὰ μοιράσει τὸν ἄρτο, ἀφοῦ πρῶτα ἔκανε εὐχαριστία τόσο μὲ τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο ὅσο καὶ μὲ τὰ εὐχαριστιακά δῶρα καὶ τὴν εὐχαριστιακὴ πραγματικότητα τῶν πρώτων χριστιανικῶν κοινοτήτων καὶ ὑπογράμμισε ταυτόχρονα τὴν ἐσχολογικὴ διάστασις τοῦ γεγονότος ὡς ἀναφορᾶς καὶ πρόγευσις τῆς χαρᾶς τοῦ ἐσχατολογικοῦ δείπνου στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Δρ. Ἀθανάσιος Δεσπότης, στὴν εἰσηγήσή του μὲ τὸν τίτλο «Ἀναγέννησις στὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Παῦλο. Ἐνα καιρὸ σημαίει τομῆς τῆς θεολογίας τῶν δύο ἱερῶν συγγραφέων» παρουσίασε τὸ περιεχόμενο πού ἔχει ἡ ἔννοια τῆς ἀναγέννησις μέσα στὰ κείμενα τῆς Κ.Δ. καὶ εἰδικότερα σὲ ἐκείνα τοῦ Παύλου καὶ στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο. Μετὰ ἀπὸ τὴ σύγκρισις τῶν σχετικῶν χωρίων ὁ ὁμιλητὴς ὑποστήριξε ὅτι οἱ δύο συγγραφεῖς ἀντλοῦν τὸ ὑλικό τους ἀπὸ μία ἐξελισσόμενη παράδοσις καὶ ὅτι σημεῖα τομῆς τους, ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἔννοια τῆς ἀναγέννησις, εἶναι ἡ ἀναγέννησις ὡς μετάβασις ἀπὸ μία κυριότητα σὲ ἄλλη, ἡ κοινὴ ὀρολογία «τέκνα / υἱοὶ θεοῦ» καὶ «τέκνα /

υιοί φωτός» και τέλος η έννοια της αναγέννησης ως μεταστροφής.

Ο Δρ. Γιώαννης Στεφούλης ασχολήθηκε στην εισήγησή του με τον τίτλο «Σινδών ή όθονια; Το έντάφιο ένδυμα του Ίησού στο κατά Γωάννην και στη συνοπτική παράδοση» με τις διαφορετικές πληροφορίες τις όποιες δίνουν οι συνοπτικοί και ο Γωάννης σχετικά με το ύφασμα που χρησιμοποιήθηκε κατά την ταφή του Ίησού. Ο όμιλητής παρουσίασε παραδείγματα της χρήσης του όρου «σινδών» στην αρχαία ελληνική γραμματεία αλλά και σε παπύρους, όπου η λέξη σινδών μπορεί να δηλώνει και τις μακριές λωρίδες ύφασματος, σχολίασε τα ρήματα που χρησιμοποιούν οι συνοπτικοί και ο Γωάννης στην περιγραφή της ταφής, τα όποια σημαίνουν «τυλίγω» και κατέληξε ότι και στο κατά Μάρκον η λέξη «σινδών» πρέπει να δηλώνει τις ταινίες ύφασματος.

Στην εισήγησή του με τον τίτλο «Γνωρίσματα της έν Χριστώ αποκαλύψεως. Ξαναδιαβάζοντας το Ίω. 3, 31-26» ο Δρ. π. Κωνσταντίνος Παπαθανασίου, συζήτησε τα έρμηνευτικά ζητήματα της περικοπής Ίω. 3, 31-36 και παρουσίασε τον τρόπο που το κείμενο θέτει το γεγονός της έν Χριστώ αποκάλυψης. Μέσα από την έμμεση αναφορά στη βαπτισματική αποκάλυψη στους συνοπτικούς ο συγγραφέας του τετάρτου ευαγγελίου υποστηρίζει τη μοναδικότητα, την υπεροχή και την τελειότητα της αποκάλυψης του Θεού που γίνεται διά του Υιού και συνδέεται με την Τριαδικότητα του Θεού και ταυτόχρονα τονίζει ότι το κύριο σημείο της νέας λυτρωτικής διαθήκης του Θεού για τους ανθρώπους αποτελεί η πίστη στον Υίο ως χορηγό της ζωής.

Η Δρ. Άννα Τρικανίδου, ασχολήθηκε στην εισήγησή της με τις παραστάσεις της γυμνότητας και της ένδυμασίας στο κατά

Γωάννην ευαγγέλιο («Άπό τη γυμνότητα στην ένδυμασία στο κατά Γωάννην ευαγγέλιο»). Άφου παρουσίασε τη σημασία του ένδύματος στον αρχαίο ελληνικό κόσμο και στον Ιουδαϊσμό, η όμιλήτρια έπικεντρώθηκε σε δύο Γωάννεις περικοπές, την εμφάνιση του αναστάτος Ίησού στη Γαλιλαία και τον έμπαιγμό του Ίησού από τους στρατιώτες του Πιλάτου. Κοινός παρανομαστής των δύο περιστατικών είναι το ένδυμα (ιμάτιο), στην πρώτη η άπουσία του δηλώνει τη γυμνότητα του Πέτρου, ένω στη δεύτερη η παρουσία του υπογραμμίζει το βασιλικό άξίωμα του Ίησού.

Στην εισήγησή του με τον τίτλο «Οί όροι φώς και σκότος στο κατά Γωάννην ευαγγέλιο», ο Δρ. Γωάννης Βελιτσιάνος παρουσίασε τις μαρτυρίες του κατά Γωάννην ευαγγελίου σχετικά με τους δύο σημαντικούς όρους «φώς» και «σκότος» με ένδοκιμενικές αλλά και διακειμενικές συνδέσεις (με τα παύλεια κείμενα) σκιαγράφησε βασικά θεολογικά στοιχεία του περιεχομένου των δύο όρων.

Θέματα θεολογικά

Ο καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ., Πέτρος Βασιλειάδης, ανάδειξε μέσα από την εισήγησή του το σοφολογικό υπόβαθρο της θεολογίας του τετάρτου ευαγγελίου. Ο όμιλητής έπεσήμανε τη σπουδαιότητα της Πηγής των Λογιών (Q) για τη μελέτη των πρωτοχριστιανικών κοινοτήτων και ως βασικής πηγής όχι μόνο των συνοπτικών ευαγγελίων αλλά και του κατά Γωάννην και παρουσίασε τις αναφορές στη Σοφία που διασώζονται στο κατά Ματθαίον και στο κατά Γωάννην. Όσον άφορά στο τέταρτο ευαγγέλιο ο όμιλητής έντόπισε τα σοφολογικά στοιχεία του ευαγγελίου στην ταύτιση του Ίησού με

τὸ Λόγο, στὰ «ἐγὼ εἰμί» χωρία τοῦ εὐαγγελίου, στὶς ἐμφατικὲς ἐκφράσεις «ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν» καὶ τέλος στὶς ἔμμεσες περὶ Παρακλήτου-Πνεύματος ἀναφορές. Ὁ εὐαγγελιστὴς τονίζει τὴν ἀγάπη ὡς συνέπεια τῆς ἐμπειρίας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ κι ὄχι ὡς προϋπόθεση εἰσόδου σὲ αὐτὴν κάτι ποὺ διαφοροποιεῖ τὴ δική του θεολογία ἀπὸ τὴν ἐγκοσμιοκρατικὴ σοφολογία καὶ τὴν ἀποκαλυπτικὴ γραμματεία τοῦ ἑλληνιστικοῦ καὶ ἰουδαϊκοῦ κόσμου.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ θέση του στὴ θεολογία τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου ὑπῆρξε τὸ θέμα τῆς εἰσήγησης τοῦ καθηγητῆ καὶ προέδρου τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. Χ. Οἰκονόμου («Ἡ πνευματολογία τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου»). Ὁ ὁμιλητὴς ὑπογράμμισε ὅτι ἡ περὶ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλία τοῦ τετάρτου εὐαγγελιστῆ μπορεῖ νὰ κατανοηθεῖ μόνο σὲ ἄμεση σχέση πρὸς τὴν τριαδολογία, χριστολογία καὶ ἔσχατολογία τοῦ εὐαγγελίου καθὼς ἐπίσης καὶ πρὸς τὴ διπλὴ ἔσχατολογία τοῦ εὐαγγελίου (πραγματοποιηθεῖσα καὶ μελλοντικὴ). Ἀνέλυσε ἐπίσης τὰ χωρία ἐκεῖνα ποὺ κάνουν λόγο γιὰ τὴν σχέση τοῦ Πνεύματος τόσο μὲ τὸν Πατέρα ὅσο καὶ μὲ τὸν Υἱὸ καὶ τόνισε τὸν οὐσιαστικὸ ρόλο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν ἠθικὴ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ τὸν ἀναμνηστικὸ του ρόλο ὡς Παρακλήτου.

Τὸ δύσκολο ζήτημα τῆς παρουσίας καὶ τοῦ ρόλου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν ἐξηγητικὴ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πραγματεύθηκε ὁ καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Ὁρθοδόξου Θεολογίας τοῦ Παν/μίου τοῦ Βουκουρεστίου π. Constantin Coman στὴν εἰσήγησή του μὲ τὸν τίτλο «Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ... ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν (Ἰω. 14, 26). Στοιχεῖα ἐξηγη-

τικῆς στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο». Ὁ ὁμιλητὴς ἔθεσε τὸ ζήτημα τῶν τρόπων μέσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὑπομνήσκει στοὺς πιστοὺς τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀνέτρεξε στὴν πατερικὴ φιλοκαλικὴ παράδοση, ὅπου ἡ ὑπόμνηση γίνεται μέσῳ τῆς μέθεξης καὶ τῆς κοινωνίας μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑπογράμμισε καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀνάμνηση τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν λόγων καὶ ἔργων του ἀποτελεῖ βασικὸ στοιχεῖο τῆς λειτουργικῆς ζωῆς.

Λειτουργικά

Ὁ ἀναπληρωτὴς καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ., Παναγιώτης Σκαλτσῆς, παρουσίασε στὴν εἰσήγησή του «Τὰ ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου ἀναγνώσματα στὴ θεία λατρεία» τὴ θέση ποὺ καταλαμβάνει τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ὁμιλητὴς σχολίασε τὴν παρουσία ἀναγνωσμάτων ἀπὸ τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο στὶς διάφορες λειτουργικὲς παραδόσεις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ἔδωσε ἀπαντήσεις σὲ ἐπιμέρους λειτουργικὰ ζητήματα. Τὰ 67 ἀναγνώσματα ἀπὸ τὸ τέταρτο εὐαγγέλιο ποὺ ἀναγιγνώσκονται, σὲ κινητὲς καὶ ἀκίνητες ἐορτές, στὴ Λειτουργία καὶ στὰ μυστήρια καὶ κυρίως κατὰ τὴν πασχάλια περίοδο ἐπιλέγονται μὲ κριτήριο τὴν ἐμφαση ποὺ αὐτὲς δίνουν σὲ κεντρικὰ σημεῖα τῆς ἰωάννειας θεολογίας καὶ κυρίως στὴ σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ φανέρωσή τους στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴν ἀνάσταση.

Οἱ εἰσηγήσεις καὶ οἱ συζητήσεις ποὺ ἀκολούθησαν ἀνέδειξαν τὴν ἱστορικὴ καὶ κυρίως θεολογικὴ σημασία τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου, φώτισαν ἐπιμέρους πτυχές του ἀλλὰ ἔθεσαν καὶ προβληματισμοὺς καὶ προκλήσεις γιὰ περαιτέρω μελέτη τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Μαδρίτη

Στις 20-21 του μηνός διοργανώθηκε από το Centro de Ciencias Humanas y Sociales στο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης διεθνές συμπόσιο με τον τίτλο «Fixing, Transmitting and Preserving: Early Jewish and Rabbinic Literature in the History of Hebrew Bible». Οί εισηγητές ασχολήθηκαν με το δύσκολο ζήτημα του ρόλου που διαδραμάτισαν οι ραββινικές σχολές στη διατήρηση και παράδοση του βιβλικού κειμένου μέχρι την εποχή του φωνηεντισμού του. Όμιλητές ήταν οί: E. Tov, J. Van Seters, A. Van der Kooij, J. Trebelle, G. Veltri, Ph.S. Alexander, W.F. Smelik, G. Stemberger, L. Himmelfarb, E.M. Contreras, A. Samely και D. Marcus.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Όξφόρδη, Όνωμένο Βασίλειο

Με την πρωτοβουλία της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Όξφόρδης και της Society of Old Testament Study (SOTS) πραγματοποιήθηκε στις 22 - 24 του μηνός Σεπτεμβρίου συνέδριο με τον τίτλο «Conflict and Convergence. Jewish and Christian Approaches to the Psalms». Όέμα του συνεδρίου είναι ή έρμηνεία των Ψαλμών και ή προσέγγιση ιδιαίτερων θεολογικών ζητημάτων τους στην ιουδαϊκή και χριστιανική παράδοση. Όμιλητές ήταν οί: P. Flint, Geza Vermes, Adele Berlin, Corinna Körting, John Day, E. Gerstenberger, B. Bellinger, D. Human, E. Solopova, A. Rosen, K. Seybold, D. Howard, N. de Classe, Ph. Johnston, F.-L. Hossfeld.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Essen, Γερμανία

Στις 23-25 του μηνός πραγματοποιήθηκε στο Όνστιτούτο της Εύαγγελικής Θεολογίας της Σχολής Άνθρωπιστικών Σπουδών

του Παν/μίου του Essen συμπόσιο με τον τίτλο «Ό πόλη στο Δωδεκαπόρφητο». Είδικοι από Εύρώπη, Άσία και Άμερική ανέλυσαν προφητικά κείμενα όπου γίνεται λόγος για την πόλη και κυρίως την Όρουσαλήμ, ή οποία γίνεται αντικείμενο κριτικής αλλά συνδέεται και με τις έσχατολογικές έλπίδες για την ιδανική πόλη της παρουσίας του Θεού και εύλογίας σε όλα τα έθνη. Όμιλητές ήταν οί: J. Chung (Hong Kong), Εύαγ. Δάφνη (Όλλάδα), J. Gartner (Άμβούργο), F. Hartenstein (Μόναχο), M. Hero (Bochum), I. Karasszon (Όύγγαρία), J. Krispenz (Marburg), P. Riede (Tubingen), A. Scharf (Essen), M. Smith (N. Όόρκη).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Βόλος

Ό Όερά Σύνοδος της Όκκλησίας της Όλλάδος διοργάνωσε στις 27-29 του μηνός στο Βόλο, το 12ο Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο Στελεχών Όερών Μητροπόλεων. Το θέμα του έφετινού συνεδρίου ήταν «Όρόσωπα και σταθμοί, όρόσημα στη διαμόρφωση της Λατρείας». Εισηγήσεις πραγματοποίησαν, μεταξύ άλλων, οί Γ. Φίλιας («Ό γένεση της Χριστιανικής Λατρείας- Α' αϊ.»), π. Στ. Άλεξόπουλος («Ό λειτουργική ζωή της Όκκλησίας κατά τους Β' και Γ' αϊ.»), π. Δημ. Τζέροπος («Ό συμβολή των μεγάλων Πατέρων στη διαμόρφωση της Χριστιανικής λατρείας κατά τους Δ' και Ε' αϊ.»), π. Νικ. Όιωννίδης («Όικόλαος Καβάσιλας και Συμεών Θεσσαλονίκης, οί θεμελιωτές της βυζαντινής λατρείας»), Π. Σκαλποής («Ό όρθόδοξη λατρεία κατά την Τουρκοκρατία»), π. Ν. Σκρέτας («Όκόλυβάδες και θεία Λατρεία»), Ό. Γιάγκου («Όκανονική παράδοση και Λατρεία»), π. Βασ. Καλλιακμάνης («Όσημαντικοί έμπρόσωποι της ιστορίας και θεολογίας της λα-

τρείας κατά τὸν 20 αἰ.»), π. Χρυσ. Νάσσης, «Αὐτοκρατορική ἐθιμοτυπία καὶ Λατρεία» κ.ἄ.

Ἀκολούθως, παρατίθεται τὸ Μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου στὸ Λειτουργικὸ αὐτὸ Συμπόσιο:

«Μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς ἀπευθύνομαι πρὸς πάντας τοὺς προσφιλεῖς ἐκπροσώπους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, πού συμμετέχουν εἰς τὸ IB' Πανελλήνιον Λειτουργικὸν Συνέδριον μὲ θέμα "Πρόσωπα καὶ σταθμοί, ὁρόσημα στὴ διαμόρφωση τῆς Θείας Λατρείας", τὸ ὁποῖον τελεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ διοργανοῦται, τῇ ἀνυστάκτῳ φρονίδι καὶ τοῖς ἀπρῦτοις κόποις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαριανῆς Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ, Προέδρου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, καθὼς καὶ τῶν Μελῶν τῆς Χαιρετίζω μετὰ πατρικῆς ἀγάπης ὅλους τοὺς μετέχοντας εἰς αὐτὸ τὸ Συνέδριον καὶ εὐχομαι ἀπὸ καρδίας τὸν ἐξ ὑψους φωτισμὸν διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Λειτουργικοῦ συμποσίου ἐπ' ὠφελεία τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἐκφράσω ὀλίγας σκέψεις, εἰσαγωγικοῦ χαρακτήρος εἰς τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα πού ἀναπτύσσεται εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ καὶ ἀφορᾷ εἰς τὴν πλέον ζῶσαν καὶ σημαντικὴν πτυχὴν τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἰς τὴν ἱστορικὴν τῆς ἀποτύπωσιν, καθὼς αὕτη βιοῦται καὶ κορυφοῦται διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, ἑνὸς Μυστηρίου μέσῳ τοῦ ὁποῖου τὸ φθαρτὸν μετασχηματίζεται εἰς ἀφθαρτον καὶ τὸ χοικὸν εἰς οὐράνιον. Μέσα εἰς τὴν Λατρείαν βιοῦται ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὡς ἐναργῆς πραγματικότης, ἡ ὁποία δι' αὐτὸν

τὸν λόγον δὲν περιορίζεται εἰς τὰς ἐσχατολογικὰς τῆς μόνον διαστάσεις.

Εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ σωστικὴν πορείαν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας, ἐπαρουσιάσθησαν σημαντικαὶ Θεοφόροι καὶ θεοχαρίτωτοι προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν τὴν ἰδικὴν τῶν σφραγίδα εἰς τὸ καθ' ὅλα δυναμικὸν καὶ καθόλου στατικὸν γεγονός τῆς Θείας Λατρείας. Ἐμφανῆς ὁ ἱστορικὸς χαρακτήρ τοῦ θέματος, ὡστόσο, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Λατρεία ἀποτελεῖ εἰς τὸ διάβα τῆς ἱστορίας τὸ πλέον ἀποκαλυπτικὸν γεγονός, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», ζεῖ ὁμως ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ λατρευτικὸς τῆς λόγος παραμένει συνεκτικὸς δι' αὐτὸ καὶ βαθέως ἀποκαλυπτικὸς. Ἡ ἀναλλοίωτος παρουσίας ὅλου τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας.

Ἡ Θεία Λειτουργία δὲν εἶναι προώθησις ἀνθρώπων εἰς ἓν στενὸν πρόγραμμα, σχέδιον, ἀντίληψιν, ἀπασχόλησιν ἢ ἀποστολήν. Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου "ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν" (Γαλ. 5,1). Κι ὡς γράφει καὶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος, μία ἐκ τῶν προσωπικοτήτων σταθμῶν καὶ ὁροσῆμων εἰς τὴν Θείαν Λατρείαν "ὅτι ... τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἐστὶν εἰκὼν ἡ Ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία... ὡς οὐρανὸν μὲν τὸ θεῖον ἱερατεῖον ἔχουσα, γῆν δὲ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ κεκτημένη" (*Μυσταγωγία* P.G. 91, 672 A). Εἰς τὴν λατρευτικὴν στιγμήν χωρεῖ ἡ αἰωνιότης. Εἰς ἓνα Ἅγιον μαργαρίτην ὅλος ὁ Παράδεισος, ὁ Χριστός. Ὡς δὲ διαβάζομεν εἰς τὸν μεγάλον πεφωτισμένον Πατέρα τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, τὸν Ἅγιον Μάξιμον "Ὁλος γὰρ ὁ νοητὸς κόσμος ὅλῳ τῷ αἰσθητῷ μυστικῶς τοῖς συμβολικοῖς εἶδεσι τυπούμενος φαίνεται τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις" (P.G 91, 669 C).

“Μή τύπος ἀλλὰ πρᾶγμα θυσίας ἢ τελετή”, ὡς μαρτυρεῖ μία ἄλλη μεγάλη πατερική φυσιογνωμία, ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας εἰς τὸ ἔργον του, *Περὶ Θείας Λειτουργίας*. Δι’ αὐτὴν λοιπὸν τὴν θεϊαν καὶ ἀποκαλυπτικὴν θυσίαν, τὴν ἱστορικὴν τῆς ἐξέλιξιν ἀλλὰ καὶ τοὺς συγχρόνους λατρευτικούς προβληματισμούς ἀναμένομεν μετ’ ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος τοὺς λόγους πνευματικῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ του Συνεδρίου. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκ προοιμίου σᾶς εὐχαριστήσω, θὰ ἤθελον νὰ σᾶς εὐχηθῶ καλὴν συνέχειαν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Λειτουργικοῦ αὐτοῦ Συμποσίου».

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Βουκουρέστι, Ρουμανία

Ἡ Διεθνὴς Ἀκαδημία Θερησκευτικῶν Ἐπιστημῶν μὲ ἔδρα τὸ Βέλγιο διοργάνωσε στὶς 25-30 τοῦ μηνὸς διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ». Εἰσηγήσεις πραγματοποιήσαν, μεταξὺ ἄλλων, οἱ Πατριάρχης Ρουμανίας Δανιὴλ Ciobotea («La Parole de Dieu transmise par des moyens de communication»), J.-M. Van Cangh («La Bonne Nouvelle du Royaume dans les Evangiles»), S. Hall («The preaching of the Word in the Fathers»), I. Morali («La Parole de Dieu selon les documents de Vatican II»), Στ. Γιαργάζογλου («Parole de Dieu et theologie du Verbe incarne dans la tradition orthodoxe») κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Ἐνδιαφέρουσα ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Jerzy Buzek, Πρόεδρου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, μὲ θέμα: «New ways of Solidarity. A joint commitment to combating poverty and social exclusion» στὶς 30 Σεπτεμβρίου. Στὴν

Ἡμερίδα ἔλαβαν μέρος καὶ μίλησαν ἡ Ἑλληνίδα εὐρωβουλευτὴς Σουλβὰνα Ράππη, ἡ Αἰκατερίνη Καρκαλά-Ζορμπά, ἡ ὁποία κατέγραψε καὶ ἀνακοίνωσε τὰ συμπεράσματα τῆς Ἡμερίδας, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰγνάτιος Σωτηριάδης, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ παρουσιάσει τὸ φιланθρωπικὸ ἔργο τῆς νέας ΜΚΟ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν «Ἀποστολή» καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει καὶ ὁ Δρ. Κωνσταντῖνος Ζορμπᾶς, ὁ ὁποῖος παρουσίασε, ὡς ἓνας ἐκ τῶν ἑπτὰ συγγραφέων, τὸ κείμενο «Do not deny Justice to Your poor people. Proposals for Combating Poverty and Social Exclusion in Europe» (Ὁὐ διαστρέψεις κρῖμα πέντητος ἐν κρίσει αὐτοῦ. Προτάσεις γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς φτώχειας καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀποκλεισμοῦ στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, 2010).

Ἀπὸ τῆ σημαντικὴ αὐτὴ συνάντηση διαφαίνεται ὅτι ἐὰν λάβουμε ὑπόψη τὸ ρόλο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου στὴ διαδικασία λήψης ἀποφάσεων στὴν ΕΕ, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς νέας Συνθήκης τῆς Λισσαβόνας, τότε ἰδιαίτερη προσοχὴ πρέπει νὰ δοθεῖ στὴ διοργάνωση τοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Austin, Texas ΗΠΑ

Στὶς 30 Σεπτεμβρίου - 2 Ὀκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Texas (Austin, ΗΠΑ) συνέδριο μὲ τὸν τίτλο «Corinth in Contrast. Studies in Inequality». Οἱ ὁμιλητὲς συζήτησαν τὸ πῶς οἱ κοινωνικὲς, πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς ἀνισότητες ἀντικατοπτρίζονται στὶς ἀρχαιολογικὲς καὶ γραμματειακὲς πηγὲς ποῦ σχετίζονται μὲ τὴν Κόρινθο καὶ συνιστοῦν τὸ

πολιτικό, οικονομικό, θρησκευτικό και κοινωνικό περιβάλλον της πρώτης χριστιανικής κοινότητας στην πόλη. Όμιλητές ήταν οι: C. Johnson Hodge, S. James, S. Lepinski, B. Millis, G.D.K. Sanders, D. Schowalter, R. Stroud, J. Walters.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Λωζάννη, Έλβετία

Στό διάστημα από 30 Σεπτεμβρίου έως 2 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Λωζάννης η πρώτη συνάντηση του έρευνητικού προγράμματος «Infancy Gospels: Stories and Identities». Τα λεγόμενα απόκρυφα ευαγγέλια της παιδικής ηλικίας του Ήσου δεν έχουν αποτελέσει το αντικείμενο της επιστημονικής έρευνας, αν και ιστορίες και θέματά τους έχουν αξιοποιηθεί σε έργα τέχνης και λογοτεχνίας του χριστιανικού κόσμου. Το έρευνητικό αυτό πρόγραμμα στοχεύει να συμπληρώσει το κενό αυτό. Ειδικότερα στο πλαίσιο των εργασιών του συνεδρίου έλαβαν χώρα τρεις συναντήσεις: τον Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο. Στην πρώτη συνάντηση όμιλητές ήταν οι: Lo-

veday Alexander, Philipp Alexander, Ra'anan Boustan, Claire Clivaz, Jörg Frey, Christophe Guignard, Sabrina Inowlocki Meister, Moises Mayordomo, Enrico Norelli, Francesca Pascendi, Anders Runesson και Jens Schroter.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Στις 3 Οκτωβρίου η Φιλόπρωχος Άδελφότητας Άνδρων Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε υπό την αιγίδα της Α.Θ.Μ. Πάπα και Πατριάρχη Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ.κ. Θεοδώρου Β΄ εκδήλωση λόγου με θέμα: «Η ζωή και το έργο του Άγιου Νεκταρίου Αιγίνης Μητροπολίτου Πενταπόλεως του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής». Οί όμιλητές, οί όποιοι παρουσίασαν πτυχές της ζωής και του έργου του άγ. Νεκταρίου είναι: Δ. Βαλαής (Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ.), ό μητροπολίτης Ζιμπάμπουε Γεώργιος, Ν. Χούλης (Παν/μιο Άθηνών), Π. Ύφαντης (Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ.) και Λ. Παπαδόπουλος (Νομική Σχολή Α.Π.Θ.).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Έπιστημονικό σεμινάριο για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πραγματοποιήθηκε την 9η Ίουλίου 2010 στην Εύρωπαϊκή Έπιτροπή. Συνδιοργανωτές του Σεμιναρίου ήταν τό Γραφείο του Πολιτικού Συμβουλίου του Προέδρου της Εύρωπαϊκής Έπιτροπής (ΒΕΡΑ), ή Έπιτροπή «Έκκλησία και Κοινωνία» του Συμβουλίου Εύρωπαϊκών Έκκλησιών (ΚΕΚ) και ή Γραμματεία της Συνόδου των Ρωμαιοκαθολικών Έπισκόπων

της Εύρωπαϊκής Ένωσης (COMECE).

Εισηγητές, μεταξύ άλλων, ήταν ό Laszlo Andor, Έπίτροπος για την άπασχόληση, τίς κοινωνικές ύποθέσεις και την κοινωνική ένταξη, ό Jukka Paarma, πρ. Άρχιεπίσκοπος της Εύαγγελικής Λουθηρανικής Έκκλησίας της Φιλανδίας, ό Έπίσκοπος Giuseppe Merisi, Πρόεδρος της Ίταλικής Caritas, ό Philippe Courard, Γραμματέας του Βελγικού Κράτους για θέματα κοινωνικού αποκλεισμού, ό Jean-Claude Thebault, Διευθυντής του Πολιτικού Συμβου-

λίου του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο Jorge Cesar das Neves, Σύμβουλος του José Manuel Barroso επί των θρησκευτικών θεμάτων, στελέχη της Επιτροπής κ.ά. Στη συνάντηση αυτή έλαβαν μέρος περίπου 50 ειδικοί επιστήμονες από τα θεσμικά ευρωπαϊκά Όργανα και τις Εκκλησίες της Ευρώπης.

Οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν με τους αντιπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις νέες πολιτικές της «Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020» για την καταπολέμηση της φτώχειας και έπεσήμαναν το γεγονός ότι η σημερινή Ευρώπη χρειάζεται μία ισχυρότερη πολιτική δέσμευση για την αντιμετώπιση της φτώχειας και τη δημιουργία μίας ευρωπαϊκής κοινωνίας, η οποία θα επιτρέπει στους πολίτες της να ζήσουν με αξιοπρέπεια και σεβασμό στο ανθρώπινο πρόσωπο που είναι η εικόνα του Θεού. Στην τελευταία συνάντηση κορυφής, τον Ιούνιο του 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε, μεταξύ άλλων, στη μείωση της φτώχειας, επιδιώκοντας να βγούν από τον κίνδυνο του αποκλεισμού πάνω από 20 εκατομμύρια πολίτες μέχρι το 2020. Ασφαλώς, τα Κράτη-μέλη είναι ελεύθερα να ακολουθήσουν τους δικούς τους εθνικούς στόχους και να υιοθετήσουν τα δικά τους κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές περιστάσεις και τις προτεραιότητές τους. Εάν όμως η παραπάνω πολιτική απόφαση αποτελεί ένα σωστό βήμα προς την κατεύθυνση της μείωσης του κοινωνικού αποκλεισμού, ή έλλειψη πολιτικών κινήτρων για τα Κράτη-μέλη μπορεί να ανατρέψει την εφαρμογή αυτής της νέας στρατηγικής «Europe 2020».

Τέλος, τα σεμινάρια αυτά έχουν αποδειχθεί ένα σημαντικό φόρουμ προβληματι-

σμού για κοινά θέματα μεταξύ των Εκκλησιών και των Θεσμικών Ευρωπαϊκών Οργάνων. Αποτελούν μάλιστα μία μαρτυρία ενός ανοικτού, διαφανούς και συνεχούς διαλόγου μεταξύ των Ευρωπαϊκών Οργάνων, όπως αυτό καθορίζεται από το Άρθρο 17 της νέας Συνθήκης της Λισσαβόνας. Η παραπάνω συνάντηση είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και από το γεγονός ότι στις 19 Ιουλίου 2010 ακολούθησε η ετήσια σύναξη των θρησκευτικών ηγέτων (Religious Leaders' Meeting) με θέμα: «Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: μία πρόκληση για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση» (*Combating poverty and social exclusion: an imperative for European governance*), όπου παραβρέθηκε και ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Γερώννυμος Β', προσκεκλημένος του J. M. Barroso, Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στην εν λόγω συνάντηση η Εκκλησία της Ελλάδος εκπροσωπήθηκε από τον Κωνσταντίνο Ζορμπά, Σύμβουλο της Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος συμμετέχει και στη συγγραφική ομάδα ενός επίσημου κειμένου με θέμα τη στάση των Χριστιανών απέναντι στη φτώχεια που παρουσιάστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2010 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στην παρέμβασή του έπεσήμανε ότι το αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης είναι η δημιουργία μίας γενικότερης ανθρωπιστικής κρίσης. Η διάσπαση της κοινωνικής συνοχής, οι νέες σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, η αμφισβήτηση των θεσμών και κατ'έπείταση των ευρωπαϊκών δομών κ.ά. δημιουργούν ένα νέο «εργασιακό πολιτισμό». Οι Εκκλησίες απέναντι στη νέα αυτή πραγματικότητα έχουν άμεσο λόγο

ἀλλά καὶ ἔργο νὰ ἐπιτελέσουν. Γι' αὐτὸ καὶ στὴ νέα «πλατφόρμα» διαλόγου ποὺ δημιουργεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν κοινωνικὴ πολιτικὴ οἱ Ἐκκλησίες πρέπει νὰ συμμετέχουν ὡς ἰσότιμα μέλη τῆς Κοινωνίας τῶν Πολιτῶν.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάστημα 15-18 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὶς ἐγκαταστάσεις τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης σὲ συνεργασία μὲ τὸ Παλαιοκαθολικὸ Τμῆμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βέρνης καὶ τὸ Πατριαρχικὸ Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν θεολογικὸ σεμινάριο μὲ τὸν τίτλο: «Ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας στὸν μεταμοντέρνο ἐκκοσμιζευμένο κόσμος». Στὶς εἰσηγήσεις τοῦ σεμιναρίου παρουσιάστηκαν πτυχές τῆς νέας ἐκκοσμιζευμένης μεταμοντέρνας κοινωνίας καὶ ἀναζητήθηκαν τρόποι τῆς παρουσίας καὶ μαρτυρίας τῆς Ἐκκλησίας μέσα σὲ αὐτήν. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Γ. Μαρτζέλος, Α. Berlis, Στ. Ἀθανασίου, Ἰ. Κουρεμπιλές, Κ. Μποζίνης, U. Henkenmeier, H. Lichtenberger, Κ. Χρήστου, Π. Βασιλειάδης, Χρ. Τσιρῶ-

νης, F. Segbers, Δ. Κούκουρα, Στ. Τσομπανίδης, Μ. Βάντσος, π. Ν. Λουδοβίκος, Γ. Σταμκόπουλος, Ch. Knoch.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ἀθήνα

Τὸ Κέντρο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2010-11 διοργανώνει εἰδικὰ σεμινάρια ἐκπαίδευσης πτυχιούχων ΑΕΙ στοὺς ἐπιστημονικοὺς τομεῖς τῶν πέντε τμημάτων του (δηλ. Μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, Βυζαντινῆς Ἱστορίας, Βυζαντινῆς Θεολογίας, Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης, Βυζαντινοῦ Δικαίου). Ὁ κύκλος τῶν σεμιναρίων θὰ διαρκέσει κατὰ τὸ πρῶτο καὶ δεῦτερο ἑξάμηνο τοῦ ἔτους.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Λίλ, Γαλλία

«Notre époque a-t-elle besoin de Dieu?» («Ἡ ἐποχὴ μας ἔχει ἀνάγκη τὸν Θεό;»), Σειρὰ μηνιαίων ἐκδηλώσεων στὸ Καθολικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Λίλλης (Γαλλία). Ἐπιστήμονες ἀπὸ διαφορετικὲς εἰδικότητες προσπαθοῦν νὰ προσεγγίσουν τὸ παραπάνω ἐρώτημα δίδοντας ὁ καθένας τὶς δικές του προτάσεις. Περισσότερες πληροφορίες etatsgeneraux@lavie.fr.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Ἀναγόρευση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Στὶς 6 τοῦ μηνὸς σὲ εἰδικὴ τελετὴ στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πραγματοποιήθηκε ἡ ἀναγόρευση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.

Ἰερωνύμου σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τῶν Τμημάτων Θεολογίας καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ὁμιλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος εἶχε θέμα: «Ἐνα Βοιωτικὸ Μοναστήρι - Μάρτυρας μιᾶς Νεοελληνικῆς Νοστορπίας». Πρόκειται γιὰ τὸ Μοναστήρι τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τοῦ Δήμου Θίβης Βοιωτίας.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: Ἀτλάντα, Τζόρτζια Η.Π.Α.

Ἡ 40ῃ Κληρικολαϊκῇ Συνέλευση τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς συνήλθε στὴν Ἀτλάντα τῆς Τζόρτζια μεταξὺ 4-8 Ἰουλίου 2010. Ὡς κύριο θέμα τῆς συνελεύσεως εἶχε ὀρισθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς Δημήτριο ἢ προτροπῇ «Ἔρχου καὶ Ἴδε» ἢ ὅποια ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ θέματος τῆς προηγούμενης Κληρικολαϊκῆς, τὸ ὅποιο ἦταν «Συναγάγετε τὸν λαό μου στὸν Οἶκο μου».

Ἡ Κληρικολαϊκῇ Συνέλευση εἶναι τὸ ἀνώτατο νομοθετικὸ σῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς καὶ συνέρχεται ἀνά διετία ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἀσχολεῖται μὲ διάφορα θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὴ ζωὴ, τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ἐξάιρεση δογματικὰ ἢ κανονικὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα. Ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὰ ἰδρύματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰ οἰκονομικά, τὴν διοίκηση, τὰ θέματα φιλανθρωπίας καὶ ἐκπαίδευσης καὶ γενικὰ τὸν αὐξανόμενο ρόλο καὶ τὴν ἐπιρροὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὴ ζωὴ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ 40ῃ Κληρικολαϊκῇ Συνέλευση πραγματοποιεῖται στὴν Ἰ. Μητρόπολη Ἀτλάντας τῆς ὁποίας ἡγεῖται ὁ Μητροπολίτης Ἀτλάντας, Ἀλέξιος. Οἱ κ. Βασίλειος Μαριάνης καὶ Νικόλαος Μωραϊτάκης, μέλη τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ἀτλάντας, συμπροέδρυσαν τῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπῆς.

Παράλληλα μὲ τὴν Κληρικολαϊκῇ, συνήλθαν καὶ τὸ 40ὸ Συνέδριο τῆς Ἑθνικῆς Φιλοπύχου Ἀδελφότητος, τὸ Συμβούλιο τῶν Πρεσβυτέρων, ἡ Ἀδελφότης Πρεσβυτέρων, τὸ Συμβούλιο τῶν Συνταξιούχων Κληρικῶν, τὸ Τάγμα τῶν Ἀρχόντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,

καθὼς καὶ ἡ Ἑνωσιὶ Ἐκκλησιαστικῶν Μουσικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010: *Ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου στὴς Βρυξέλλες*

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμος Β΄ ἀφίχθη στὸ διεθνὲς ἀεροδρόμιο τῶν Βρυξελλῶν Zaventem τὴν Κυριακῇ, 18 Ἰουλίου. Τὸν Ἀρχιεπίσκοπο ὑποδέχθηκαν, ἐκτὸς τοῦ Μητροπολίτου Ἀχαΐας Ἀθανασίου, διευθυντῆ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκῇ Ἑνωσι, ὁ Μητροπολίτης Βελγίου Παντελεήμων καὶ οἱ πρέσβεις Θεόδωρος Σωτηρόπουλος, Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος στὴν Ε.Ε. καὶ Ἀλέξης-Πλάτων Χατζημυχάλης, πρέσβης τῆς Ἑλλάδος στὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου. Ὁ προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπισκέφθηκε τὴν εὐρωπαϊκῇ πρωτεύουσα, προκειμένου νὰ συμμετάσχει μαζί μὲ ἄλλους θρησκευτικούς ἡγέτες τῆς Εὐρώπης σὲ σύσκεψη ποὺ διοργάνωσε ὁ Πρόεδρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς José Manuel Barroso μὲ θέμα τὴν φτώχεια καὶ τὸν κοινωνικὸ ἀποκλεισμό.

Στὴ συνέχεια ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ ἀκολουθία του παρεκάθησαν σὲ γεῦμα ποὺ παρετέθη στὴν Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ε.Ε. Ὁ διευθυντῆς τῆς καὶ οἱ συνεργάτες του, Ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Δ. Σωτηριάδης καὶ ὁ Δρ. Κωνσταντῖνος Β. Ζορμπάς, ἐνημέρωσαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ τὰ μέλη τῆς ἀκολουθίας του γιὰ διάφορα θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς τους. Ἡ συζήτηση ἐπικεντρώθηκε στὴν ἀνάγκη ποὺ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι τῆς σύγχρονης κοινωνίας νὰ λάβουν κυρίως τὴν ἠθικὴ βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας σὲ διάφορα ἐπίπεδα τῆς ζωῆς τους, προκειμένου νὰ

άντιμετωπίσουν τὰ ποικίλα προβλήματα που τούς άπασχολούν. Στη συνέχεια ό Άρχιεπίσκοπος φύτεψε συμβολικά μία έλιά στον κήπο τής Άντιπροσωπείας και έδωσε την πολύτιμη εύλογία του με εύχες που κατέγραψε στο βιβλίο έπισκεπτών.

Τό βράδυ τής ίδιας ήμέρας ό Άρχιεπίσκοπος παρέθεσε δείπνο, στο όποιο παρέκάθησαν μεταξύ άλλων έκλεκτών προσκεκλημένων οί Μητροπολίτες Βελγίου Παντελεήμων και Γαλλίας Έμμανουήλ, έκπρόσωπος του Οίκουμηνικού Πατριαρχείου στην Ε.Ε. και Πρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Έκκλησιών, ό Έπίσκοπος Νεαπόλεως Πορφύριος, έκπρόσωπος τής Έκκλησίας τής Κύπρου στην Ε.Ε., ή Έλληνίδα Έπίτροπος Μαρία Δαμανάκη και οί πρέσβεις Θεόδωρος Σωτηρόπουλος, Άλέξης-Πλάτων Χατζημηγάλης και Θρασύβουλος Σταματόπουλος, Μόνιμος Άντιπρόσωπος τής Ελλάδος στο ΝΑΤΟ.

Ό Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Ελλάδος Ίερώνυμος Β΄ στις 19 Ίουλίου, δεύτερη ήμέρα τής έπισκέψεώς του στις Βρυξέλλες, έλαβε μέρος σέ σύσκεψη που διοργάνωσε στην Ευρωπαϊκή Έπιτροπή ό Πρόεδρος τής José Manuel Barroso με θέμα την φτώχεια και τόν κοινωνικό αποκλεισμό. Ήταν ή έκτη κατά σειρά χρονιά που ό J. M. Barroso κάλεσε Ευρωπαίους θρησκευτικούς ήγέτες, για νά μιλήσει μαζί τους πάνω σέ κάποιο μείζον θέμα που άπασχολεί την κοινωνία μας. Ήταν όμως ή πρώτη φορά που έπεδείχθη τόσο έντονο ενδιαφέρον από πλευράς τής Ευρωπαϊκής Έπιτροπής για την συνάντηση αυτή, όπως μαρτυρεί ή παρουσία πέντε Ευρωπαίων Έπιτρόπων: τριών αντιπροέδρων τής Ευρωπαϊκής Έπιτροπής, τής Viviane Reding (άνθρώπινα δικαιώματα), ή όποία συνομίλησε με τόν Μακαριώτατο, του Antonio

Tajani (βιομηχανία και έπιχειρηματικότητα) και του Maroš Šefčovič (έσωτερικές υποθέσεις και διοίκηση) καθώς και δύο ακόμη Έπιτρόπων, τής Μαρίας Δαμανάκη (ναυτιλία και άλιεία) και του László Andor (άπασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις). Παρόντες ήταν και ό έπικεφαλής των πολιτικών συμβούλων του Barroso, Jean- Claude Thebault και ό άναπληρωτής του Μαργαρίτης Σχοινάς, καθώς και ό Jorge Cesar Das Neves, Σύμβουλος του Προέδρου τής Ευρωπαϊκής Έπιτροπής επί θρησκευτικών θεμάτων.

Άπό πλευράς του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παρόντες ήταν τόσο ό Πρόεδρος του Jerzy Buzek όσο και ό Άντιπρόεδρος László Tökes, άρμόδιος για τόν διάλογο με τις θρησκευτικές κοινότητες. Παρών επίσης ήταν και ό Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy.

Άπό πλευράς Όρθοδόξων έκπροσώπων, έκτός του Άρχιεπισκόπου Ίερωνύμου, έλαβαν μέρος στη συνάντηση ό Μητροπολίτης Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης Συμεών (Πατριαρχείο Βουλγαρίας), ό Μητροπολίτης Δυτικής Ευρώπης Ίωσήφ (Πατριαρχείο Ρουμανίας) και ό Έπίσκοπος Νεαπόλεως Πορφύριος (Έκκλησία τής Κύπρου). Ό Μητροπολίτης Γαλλίας Έμμανουήλ (Οίκουμηνικό Πατριαρχείο) έλαβε μέρος στη συνάντηση ως Πρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Έκκλησιών. Συνολικά οί Ευρωπαίοι θρησκευτικοί ήγέτες που προσκλήθηκαν στην συνάντηση ήταν είκοσι τέσσερις.

Ό Άρχιεπίσκοπος παρουσίασε τό πρόγραμμα 2011-2015 τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Άθηνών για την αντιμετώπιση τής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και τόνισε την άνάγκη συνεργασίας όλων των Ευρωπαϊκών παραγόντων στο πλαίσιο

-εί δυνατόν- μίας θεσμοθετημένης πρωτοβουλίας, ώστε οί προσπάθειες για την επίλυση του προβλήματος να είναι αποτελεσματικές και άειφόρες. Για να υπογραμμίσει μάλιστα τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖο ὁ ἴδιος ἐπιδεικνύει για τὸ θέμα αὐτό, προσκάλεσε τοὺς Εὐρωπαίους θρησκευτικούς καὶ πολιτικούς ἡγέτες νὰ ἔλθουν τοῦ χρόνου στὴν Ἀθήνα για νὰ συνεχίσουν τὴν συζήτηση καὶ νὰ μὴν μείνουμε σὲ ἐπικοινωνιακὸ ἐπίπεδο, ἀλλὰ νὰ ὑπάρξουν πῶς συγκεκριμένες καὶ συντονισμένες ἐνέργειες πάνω στὸ καυτὸ θέμα τῆς φτώχειας καὶ τῆς ἀντιμετώπισής της. Τὸν Μακαριώτατο συνόδευσαν στὴν παραπάνω συνάντηση ὁ Ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Δ. Σωτηριάδης καὶ ὁ Δρ. Κωνσταντῖνος Β. Ζορμπάς, συνεργάτες τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση.

Πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναχώρησή του για τὴν Ἀθήνα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010: *Ἐκδημία τοῦ ζωγράφου καὶ πεζογράφου Ράλλης Κοψίδης*

«Ράλλης Κοψίδης

Ὁ ζωγράφος καὶ ποιητὴς τῆς εἰκόνας»

Ὁ Κοψίδης (1929-2010) κοιμήθηκε παραμονές τοῦ Δεκαπενταύγουστου τοῦ 2010. Χρόνια ἀποτραβηγμένος στὴν ἀγαπημένη του σιωπή, τὴ μητέρα τὴ μεγάλη τῆς ζωγραφικῆς, καθὼς ἀρεσκόταν νὰ λέει. Κοιμήθηκε για νὰ ἀναστηθεῖ. Κοιμήθηκε για νὰ ἀφυπνίσει τὶς ξεχασμένες, λίθινες συνειδήσεις πὺ μὲ σκληράδα τὸν εἶχαν ἀπογοητεύσει καὶ περιθωριοποιήσει μὲ τὴν ἀδιάκριτη καὶ ἄλογη κριτικὴ πὺ ἀσκησαν στὴν εἰκαστικὴ του κατάρθεση. Ὁ Κοψίδης κοιμήθηκε για τὸν κόσμον ἀλλὰ τὸ

ἔργον του μένει μάρτυρας ὀλόφωτος μίας καθαρῆς καὶ ὀλοκληρωμένης εἰκαστικῆς πρότασης πὺ ἦρθε για νὰ ἀνανεώσει καὶ νὰ πλουτίσει τὴν μακροαίωνη παράδοση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς.

Ποῖός ὁμως ὁ λόγος για τὸν ὁποῖο ὁ Κοψίδης εἶναι ζωγράφος σημαντικός καὶ εἰκονογράφος σπουδαῖος; Ἡ ἀνάδειξη τοῦ λόγου τοῦ ἔργου του θεωροῦμε πὺ εἶναι ἐξαιρετικῆς σημασίας διότι μόνον ἔτσι θὰ γίνεῖ κατανοητὴ ἢ ἀνεπιτήδευτη προσπάθειά του καὶ θὰ μπορέσει αὐτὸ πὺ ἔκανε νὰ γονιμοποιήσει τὸ σύγχρονον εἰκαστικὸ γίνεσθαι συμβάλλοντας δημιουργικὰ στὴν ἐπάδουνη ἀλλὰ ἀναγκαῖα πρόοδος. Στὸν λίγο χῶρον πὺ διαθέτουμε ἄς ἐπιχειρήσουμε νὰ ψηλαφήσουμε τὸν λόγον καὶ τὶς ποιότητες τῆς δημιουργίας τοῦ Κοψίδη ὡς ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ, ὡς προσώπου δηλαδὴ ἐλεύθερου πὺ διακόνησε τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα.

Ὁ Κοψίδης ὑπῆρξε εἰκαστικός δημιουργός καὶ ὄχι ἀγιογράφος μὲ τὴ στενὴ σημασία πὺ ἔχει σήμερον πάρεῖ ὁ ὄρος. Ἦταν ζωγράφος καί, ἀκολουθώντας πιστὰ αὐτὸ πὺ ἔκανε καὶ ὁ Κόντογλου ἀλλὰ καὶ ὄλοι οἱ μεγάλοι Ἑλληνας ζωγράφοι τοῦ βυζαντινοῦ καὶ μεταβυζαντινοῦ παρελθόντος, δημιούργησε ἔργον μὲ θέματα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Θεῆς Οἰκονομίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ τὴν ἱστορία τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων. Στὸ ἔργον του αὐτὸ ζήτησε καὶ κατόρθωσε νὰ ἀνακεφαλαιώσει τὴ ζωγραφικὴ παράδοση τῶν Ἑλλήνων, παράγοντας ἔργα στὰ ὁποῖα μορφοποιεῖται ὁ λόγος τῆς ἑλληνικῆς εἰκαστικῆς δημιουργίας στὸν διάλογό της μὲ τὸ σύγχρονον εἰκαστικὸ γίνεσθαι.

Θὰ ἐπιμείνουμε στὸ σύντομον κείμενον μας κυρίως στὴν ἐκκλησιαστικὴ του ζωγραφικὴ θεωρώντας πὺ αὐτὴ, ὡς κατε-

ξοχήν και κατά κυριολεξία δημόσια τέχνη, ενδιαφέρει τὰ μέγιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα.

Θὰ σχολιάσουμε μὲ συντομία δύο μνημειακὰ σύνολα του γιὰ νὰ δείξουμε τὸ λόγο καὶ τὶς ποιότητες τῆς δημιουργίας του καὶ γιὰ νὰ παρουσιάσουμε τὸν προβληματισμὸ του γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς.

Στὸν ἐξωνάρθηκα τῆς Ἰ. Μ. Πεντέλης ὁ Κοψίδης δημιουργεῖ ἕνα μοναδικὸ σύνολο ἀφιερωμένο στὸ νέο Μαρτυρολόγιο καὶ στοὺς νεομάρτυρες. Γιὰ νὰ ἀναδείξει τὴ σημασία τοῦ Νέου Μαρτυρίου ὁ Κοψίδης συνδυάζει στοιχεῖα ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ εἰκονογραφία τοῦ νάρθηκα ὅπου περιλαμβάνονται συχνὰ σκηνές ἀπὸ τὴν Π.Δ. προπάτορες τοῦ Χριστοῦ, σκηνές ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ Κόσμου καὶ μαρτύρια. Ἔτσι Ὁ Κοψίδης ἔχοντας ὡς βάση αὐτὴ τὴν εἰκονογραφία ζωγραφίζει στὸν Τροῦλο τὸν Παλαιὸ τῶν Ἡμερῶν δορυφορούμενο ἀπὸ προπάτορες καὶ δικαίους βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ, ἐνῶ στὰ σφαιρικὰ τρίγωνα τοποθετεῖ ἕμνωδους τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ κυρίως εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα καὶ γιὰ νὰ ἀναδείξει τὴ σημασία τοῦ Νέου Μαρτυρίου εἰκονογραφεῖ σκηνές ἀπὸ τοὺς Κριτῆς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ Νεομάρτυρες, ἐνῶ παρεμβάλλει τὴ δογματικὴν περιεχομένου σκηνὴ τῆς Ἀμπέλου, καθὼς καὶ τὴν τοπιογραφία τοῦ ὄρους τῶν Ἀμώμων (Πεντέλης) μὲ τὰ ἀσκηταριά της. Ὁ στόχος του εἶναι νὰ δείξει πῶς, ὅπως στὴν ἐποχὴ τῆς Π.Δ. οἱ Κριτῆς μὲ τὸ ἔργο τους ἀπομάκρυναν τὸν κίνδυνο τῆς εἰδωλολατρίας, ἔτσι καὶ οἱ νεομάρτυρες μὲ τὴ θυσία τοὺς ἀπομάκρυναν τὸν κίνδυνο τοῦ Ἰσλάμ. Πραγματικὰ ἐξαιρετικὴ εἰκονογραφικὴ πρόταση ποὺ θεολογεῖ καὶ διδάσκει τὸ ἐκκλησιαστικὸ πλήρωμα. Μία πρόταση μοναδικὴ ἀπὸ τὸν Ράλλη Κοψίδη, τὸ δημιουργὸ εἰκονογράφου.

Σὲ στυλιστικὸ ἐπίπεδο ἡ δουλειά του ἐδῶ, ἂν καὶ πολὺ προσωπικὴ, εἶναι κοντὰ στὰ βυζαντινὰ πρότυπα μὲ τὴν ἐνσωμάτωση, ὅμως, πολλῶν στοιχείων ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ζωγραφικὴ τῆς Τουρκοκρατίας ἀλλὰ καὶ χρωματικὰ στοιχεῖα τοῦ μοντερνισμοῦ (κυρίως τοῦ ἱμπρεσιονισμοῦ).

Ἐκεῖ ποὺ ὁ Κοψίδης θὰ κάνει τὴν πραγματικὰ δική του πρόταση εἶναι στὴν εἰκονογράφηση τοῦ Ἰ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου στὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης. Ἡ δουλειά του αὐτὴ δὲν ὀλοκληρώθηκε ποτὲ λόγῳ κυρίως ἀντιδράσεων ποὺ ὑπῆρξαν. Ἐδῶ πάντως ὁ Κοψίδης πρὸ ἐλεύθερος ἀπὸ ποτὲ δημιουργεῖ ἔργο ἐντελῶς προσωπικὸ τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν ἀφίσταται τῆς παράδοσης ὀλοκληρωτικά. Ἔτσι τηρεῖ, στίς γνωστὲς παραστάσεις τουλάχιστον σὲ μεγάλο βαθμὸ, τὰ βασικὰ καθιερωμένα φυσιογνωμικὰ ὑποστατικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν εἰκονιζομένων ἁγίων. Ταυτόχρονα ὅμως ἐμπλουτίζει τὶς παραστάσεις αὐτὲς μὲ πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα ἐπιχειρώντας νὰ θεολογήσει μέσα ἀπὸ μία σειρά σημείων-συμβόλων ποὺ παρεμβάλλει καὶ ἐνσωματώνει σὲ αὐτὲς. Ἡ εἰκονογραφία του βέβαια αὐτὴ ἐγείρει κάποια ἐρωτηματικὰ ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ συζητηθοῦν, ἀφοῦ βεβαίως ὀριστοῦν τὰ κριτήρια ποὺ πρέπει νὰ διέπουν τὴ δημιουργία τῶν εἰκονογραφικῶν τύπων τῆς ὀρθόδοξης εἰκονογραφίας. Ἀλλὰ καὶ στυλιστικὰ ὁ Κοψίδης στὸ τοιχογραφικὸ αὐτὸ σύνολο θὰ πρωτοτυπήσει μὲ βάση ὅμως πάντα τὴ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ. Ἐνῶ σὲ προηγούμενες δουλειές του ὁ διάλογός του ἦταν κυρίως μὲ τὴ λαϊκὴ ζωγραφικὴ, ἐδῶ ὁ διάλογος ποὺ ἀνοίγεται εἶναι μὲ τὸ μοντερνισμὸ καὶ τὰ ποικίλα ρεύματά του. Βλέπουμε, δηλαδή, νὰ προσλαμβάνονται γιὰ τὸ πλάσιμο

του τοπίου αλλά και ορισμένων μορφών στοιχεία κυβιστικά, καθώς και ιμπρεσιονιστικές χρωματικές συγχορδίες και έξπρεσιονιστικά στοιχεία στην απόδοση των μορφών. Και είναι γόνιμος ο διάλογος και τὰ στοιχεία που προσλαμβάνονται, αφού αυτά μοιάζουν να αφομοιώνονται και δένουν άριστα στη βάση της βυζαντινής ζωγραφικής. Το εικαστικό αποτέλεσμα διαθέτει την ύψιστη άρετη του έργου τέχνης, δηλαδή ζωγραφική ένότητα και άρα λειτουργικότητα.

Ο Κοψίδης με την πρότασή του στον ναό του Αγίου Παύλου έδειξε τις δυνατότητες της βυζαντινής ζωγραφικής να συνομιλεί με το σύγχρονο εικαστικό γίγνεσθαι και άρα να ανανεώνεται και να έμπλουτίζεται. Με την κατάθεσή του αυτή, ή οποία δυστυχώς δεν αποτιμήθηκε σωστά στις μέρες του, έμμέσως καταγγέλλει ένα φαινόμενο το οποίο ταλανίζει δυστυχώς άκόμη στις μέρες μας την εκκλησιαστική ζωγραφική. Τη στείρα αντίγραφή και την απομίμηση του παρελθόντος χωρίς δημιουργικό διάλογο. Για τον μαίστορα Κοψίδα ή ζωγραφική είναι τρόπος που μπορεί να ανανεώνεται και δεν είναι δόγμα καθεαυτο άκαμπτο και άδρανές που πρέπει ως προς όλα τὰ στοιχεία του να μένει άμετάβλητο στην πάροδο του χρόνου. Όπως πάντα συνέβαινε στην μακραινώνη παράδοση της εκκλησιαστικής ζωγραφικής έτσι και τώρα, υποστηρίζει μέσα από τη εικαστική του κατάθεση ο Κοψίδης, ή τέχνη πρέπει να βαδίζει με το εκκλησιαστικό σωμα και να πλάθεται ολοένα για να μπορεί να λειτουργεί και να διαπλάθει τις συνειδήσεις των πιστών. Ο Κοψίδης δίδαξε κατά τη γνώμη μας ποιά πρέπει να είναι ή κατεύθυνση της δημιουργικής πορείας της εκκλησιαστικής τέχνης και του πολιτισμού της Έκκλησίας

γενικότερα. Για το λόγο αυτό είναι κατά τη γνώμη μας σπουδαίος ζωγράφος και άληθινός δημιουργός, λειτουργός δηλαδή του δήμου, της εκκλησιαστικής κοινότητας.

Γιώργος Κόρδης
Έπ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής
Πανεπιστημίου Άθηνών, ζωγράφος

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Soesterberg, Όλλανδία

Άπό 21-24 Σεπτεμβρίου του μηνός πραγματοποιήθηκε στο Soesterberg της Όλλανδίας, κοντά στην Ουτρέχτη, ή δεύτερη συνάντηση της νέας Κεντρικής Έπιτροπής της Συνέλευσης των Ευρωπαϊκών Έκκλησιών (ΚΕΚ/CEC) υπό την προεδρία του Μητροπολίτη Γαλλίας Έμμανουήλ.

Κατά τη συνάντηση αυτή έγινε αναφορά σε όλες τις δραστηριότητες των Έπιτροπών της ΚΕΚ, συζητήθηκε ο ρόλος της και το μέλλον της στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα και κοινωνία από ομάδες εργασίας και έγινε σημαντική συνάντηση με εκπροσώπους των Όλλανδικών Χριστιανικών Έκκλησιών και ενημέρωση για τις δραστηριότητες και τους προβληματισμούς τους σχετικά με το μέλλον των Έκκλησιών στην Όλλανδία.

Κατά τις συνεδριάσεις της Κεντρικής Έπιτροπής, ή οποία σημειωτέον προέκυψε κατά τη διάρκεια της 13ης Γενικής Συνέλευσης της ΚΕΚ στη Λυών της Γαλλίας, το καλοκαίρι του 2009, συζητήθηκε διεξοδικά το θέμα της διοργάνωσης της επόμενης Γενικής Συνέλευσης, που θα πραγματοποιηθεί το 2013 και εξέλέγησαν 10 μέλη για τη σύνθεση της Προπαρασκευαστικής Έπιτροπής. Έκ μέρους των Όρθοδόξων Έκκλησιών εξέλέγη ο Άρχιμ. Ίγνάτιος Δ. Σωτηριάδης, Σύμβουλος της Άντιπροσωπείας της Έκκλησίας της Ελλάδος, μέλος της προηγούμενης Προπαρασκευαστικής Έπι-

τροπής της Λυών, ό όποϊος καί συμμετείχε στη Συνεδρίαση της Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕΚ στο Soesterberg.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Βιέννη, Αὐστρία

Στίς 20-27 Σεπτεμβρίου 2010 συνῆλθε στη Βιέννη σέ 12η συνεδρία τῆς ἡ Μικτῆ Ἐπιτροπῆ ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καί μέ θέμα «Ὁ ρόλος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν». Τῆς Ἐπιτροπῆς συμπεροδρεύουν ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης καί ὁ Πρόεδρος τοῦ Παπικοῦ Συμβουλίου γιά τὴ προώθηση τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος Ἀρχιεπίσκοπος Kurt Koch.

Παρατίθεται, ἀκολούθως, τὸ κοινὸ ἀνακοινωθὲν τὸ όποιο προέκυψε ἀπὸ τὴ συνάντηση τῆς Μικτῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου:

Ἡ δωδεκάτη Συνάντηση τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πραγματοποιήθηκε στὴν Βιέννη τῆς Αὐστρίας, πόλη μέ μακρὰ ἱστορία, γέφυρα μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως, μέ πλούσιο οἰκουμενικὸ βίο. Ἡ Συνάντηση ἔλαβε χώρα ἀπὸ 20 ἕως 27 Σεπτεμβρίου 2010, μέ γενναϊόδωρη καί ἀδελφικὴ φιλοξενία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βιέννης, στοῦ Kardinal König Haus.

Στὴν Συνάντηση συμμετείχαν εἴκοσι τρία μέλη ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας κάποιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παραστοῦν. Ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, μέ ἐξαίρεση τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας, ἐκπροσωπήθηκαν, ἤτοι Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, Πατριαρχεῖον Ἀντιο-

χείας, Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, Πατριαρχεῖον Μόσχας, Πατριαρχεῖον Σερβίας, Πατριαρχεῖον Ρουμανίας, Πατριαρχεῖον Γεωργίας, Ἐκκλησία Κύπρου, Ἐκκλησία Ἑλλάδος, Ἐκκλησία Πολωνίας, Ἐκκλησία Ἀλβανίας καί Ἐκκλησία Τσεχίας καί Σλοβακίας.

Τίς ἐργασίες τῆς Ἐπιτροπῆς διήρθουν οἱ δύο συμπρόεδροι τῆς, Ἀρχιεπίσκοπος κ. Kurt Koch καί Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, συνεπικουρούμενοι ἀπὸ τοὺς δύο γραμματεῖς: τὸν Μητροπολίτη Σασίμων κ. Γεννάδιο (Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον) καί τὸν Αἰδ. Andrea Palmieri (Ποντιφικὸν Συμβούλιον διὰ τὴν Προώθηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος).

Κατὰ τὴν ἐναρκτήρια συνεδρία τῆς Ὀλομελείας, τὴν Τετάρτη 22 Σεπτεμβρίου, τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καλωσόρισαν μέ ἐγκαρδιότητα ὁ οἰκοδεσπότης, Καρδινάλιος Βιέννης Christoph Schönborn, καί ὁ Μητροπολίτης Αὐστρίας κ. Μιχαήλ, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἀμφοτέροι ὑπεγράμμισαν τὴν σπουδαιότητα τῆς διεξαγωγῆς τῆς Συναντήσεως αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν τῆς Βιέννης, ἡ ὁποία κατέχει ὄλως ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ συνόλου τῆς Χριστιανοσύνης. Τὸ ἴδιο βράδυ δεξιώθηκε τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς στοῦ Δημαρχεῖο τῆς πόλεως, ὁ Δήμαρχος Βιέννης Dr. Michael Haupl. Οἱ συμπρόεδροι ἀνακοίνωσαν ὅτι ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ κατὰ τὴν τακτικὴ Γενικὴ Ἀκρόαση τῆς Τετάρτης παρώτρυνε τοὺς πιστοὺς νὰ προσευχηθοῦν μέ θερμὴν γιά τὴν συνάντηση τῆς Ἐπιτροπῆς, καί ἀνέγνωσαν Μήνυμα πρὸς τοὺς συνέδρους τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Οἱ

συμπρόεδροι έστειλαν έπιστολή έξ όνόματος τής Μικτής Έπιτροπής πρός τόν τέως Πρόεδρο του Ποντιφικου Συμβουλίου για την Προώθηση τής Χριστιανικής Ένότητας και συμπρόεδρο του Διαλόγου, Καρδινάλιο Walter Kasper, εκφράζοντας εύγνωμοσύνη και εκτίμηση για τίς ύπηρεσίες και την σημαντική συμβολή του.

Την Πέμπτη, 23 Σεπτεμβρίου, μέλη του Έθνικου Συμβουλίου τών Έκκλησιών στην Αυστρία συναντήθηκαν με τά μέλη τής Μικτής Έπιτροπής στο Kardinal Konig Haus. Τό Σάββατο, 25 Σεπτεμβρίου, τά μέλη τής Ρωμαιοκαθολικής αντιπροσωπείας τέλεσαν την Θεία Εύχαριστία στον καθεδρικό ναό του Άγιου Στεφάνου (Stephansdom) τής Βιέννης, προεξάρχοντας του Καρδινάλιου Christoph Schonborn, παρουσία τών μελών τής Όρθοδόξου αντιπροσωπείας. Στην όμιλία του, ό Καρδινάλιος είπε ότι «έχουμε και χρειαζόμεθα πρωτεϊον ύπό την κανονική έννοια, αλλά ύπεράνω όλων είναι τό πρωτεϊον τής αγάπης. Όλες οι κανονικές διατάξεις έν τή Έκκλησία ύπηρετούν αυτό τό πρωτεϊον τής αγάπης». Κατόπιν παρετέθη δεξίωση στο Άρχιεπισκοπικό Μέγαρο τής Βιέννης.

Την Κυριακή, 26 Σεπτεμβρίου, τά μέλη τής Όρθοδόξου αντιπροσωπείας τέλεσαν την Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό τής Αγίας Τριάδος τής Έλληνορθοδόξου Μητροπόλεως Αυστρίας στην Βιέννη, προεξάρχοντας του Μητροπολίτου Περγάμου Ιωάννου παρουσία τών μελών τής Ρωμαιοκαθολικής αντιπροσωπείας. Άπευθυνόμενους στους παρισταμένους, ό Μητροπολίτης Αυστρίας κ. Μιχαήλ, μετέφερε «τόν χαιρετισμόν του Οικουμενικου Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου και ύπογράμμισε τόν ρόλο και την συνεισφορά σημαντικών προσωπικοτήτων τής Έλληνορθοδόξου Μη-

τροπόλεως στην ιστορία τής Βιέννης». Ό Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε έξάλλου «στην στενή συνεργασία μεταξύ Όρθοδόξων και Καθολικών στην Αυστρία και ιδιαίτερος στη Βιέννη, εύχόμενος ή προσευχή του Κυρίου «ίνα πάντες έν ώσιν» (Ίω. 17.21) να καταστεί πραγματικότητα στην αναζήτηση τής ένότητος τής Έκκλησίας Του».

Κατά τη διάρκεια του άπογεύματος τής Κυριακής, τά μέλη τής Έπιτροπής του Διαλόγου επισκέφθηκαν τό Κιστερικιανό Άββαείο του Heiligenkreutz και παρακολούθησαν την ακολουθία του Έσπερινου. Κατόπιν, επισκέφθηκαν τόν Ρωσορθόδοξο Καθεδρικό Ναό του Άγιου Νικολάου.

Κατά την πρώτη συνεδρία, ως είθισται, τά μέλη τής Όρθοδόξου και τής Ρωμαιοκαθολικής αντιπροσωπείας συναντήθηκαν κεχωρισμένως ώστε να συντονίσουν τίς εργασίες τών. Στην συνάντηση τών Όρθοδόξων συνεζητήθη μεταξύ άλλων τό ήμιτελές σχέδιο κειμένου, τό όποιο προέκυψε από την 11η Όλομέλεια, ή όποία πραγματοποιήθηκε πέρυσι στην Πάφο τής Κύπρου, καθώς και ή μεθοδολογία του Διαλόγου. Όμοίως στη συνάντηση τών Ρωμαιοκαθολικών έξετάσθηκε τό σχέδιο κειμένου, με σκοπό την έξεύρεση τρόπων βελτιώσεώς του, και άντηλλάγησαν άπόψεις επί μεθοδολογικών θεμάτων.

Συμφώνως πρός τά άποφασισθέντα κατά την 10η Όλομέλεια, ή όποια πραγματοποιήθηκε στη Ραβέννα τής Ιταλίας τό 2007, ή Έπιτροπή μελετά τό θέμα «Ό ρόλος του Έπισκόπου Ρώμης έν τή κοινωνία τής Έκκλησίας κατά την πρώτην χιλιετία», επί τή βάσει σχεδίου κειμένου εκπονηθέντος ύπό τής Μικτής Συντονιστικής Έπιτροπής, κατά την συνάντησή της στον Άγιον Νικόλαον Κρήτης, στην Ελλάδα, τό

2008. Κατά την διάρκεια της συνεδριάσεως της στην Βιέννη, η Έπιτροπή Διαλόγου συνέχισε την λεπτομερή εξέταση του κειμένου, η οποία άρχισε στην περυσινή συνεδρίαση της Όλομελείας στην Πάφο της Κύπρου. Στο παρόν στάδιο, η Έπιτροπή συζητεί το κείμενο αυτό ως «κείμενο εργασίας», έκρινε δε ότι το κείμενο χρήζει περαιτέρω αναθεωρήσεως. Απεφασίσθη επίσης η σύσταση Υποεπιτροπής, η οποία θα αρχίσει την μελέτη των θεολογικών και εκκλησιολογικών πλευρών του Προτεινόμενου εν τῇ σχέσει του πρὸς τὴν Συνοδικότητα. Ἡ Υποεπιτροπή θα υποβάλει τὸ ἔργον της στὴν Μικτὴ Συντονιστικὴ Έπιτροπὴ τῆς Έπιτροπῆς Διαλόγου, ἡ ὁποία θα συνεδριάσει τὸ προσεχὲς ἔτος.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως, τὰ μέλη τῆς Έπιτροπῆς πληροφορήθησαν τὴν θλιβερὴ εἶδηση τῆς ἐκδημίας, μετὰ ἀπὸ μακρὰ ἀσθένεια, τοῦ Monsignor Eleuterio Fortino, Γραμματέως ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς τῆς Μικτῆς Έπιτροπῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της, καὶ ἀνεπέμφθη δέησις διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστά-ντος.

Ἡ Συνάντησις τῆς Μικτῆς Έπιτροπῆς χαρακτηρίσθη ἀπὸ πνεῦμα φιλίας, ἐμπιστοσύνης καὶ συνεργασίας. Ὅλα τὰ μέλη της ἐξετίμησαν μεγάλως τὴν γενναιόδωρον φιλοξενία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βιέννης, ἐναποθέτουσαν δὲ τὴν συνέχισιν τοῦ Διαλόγου στὶς προσευχὰς τῶν πιστῶν.

Στὴ σύνταξιν τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπρούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ Γεώργιος Κόρδης, ὁ Κωνσταντῖνος Ζορμπᾶς καὶ ἡ Κατερίνα Πεκριδίου.